

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559)
: ภาควิชาออกเฉียงเหนือ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นองค์กรกลางที่มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติในการเสนอแนะนโยบายทางการวิจัยของประเทศ และ รวมทั้งให้มีหน้าที่พิจารณาโครงการและแผนงานการวิจัยให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานวิจัยโดยรวม ปัจจุบัน วช.ได้ใช้นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) เป็นกรอบการพิจารณาซึ่งสิ้นสุดในปงบประมาณ พ.ศ.2554 ดังนั้น วช. ได้พิจารณาเห็นควรมีการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายการวิจัยทุกภาคส่วนในทุกภาคทั่วประเทศ

วช.ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นในฐานะที่ปรึกษาและแกนนำในการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการจัดประชุมระดมความคิดเห็นในเวทีต่างๆตามกลุ่มจังหวัดของภาคจำนวน 5 ครั้งและภาพรวมอีก 1 ครั้ง รวมทั้งการจัดประชุมประชาพิจารณ์อีก 1 ครั้งรวมทั้งสิ้น 7 ครั้ง เพื่อให้ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและให้บรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการที่จะใช้เป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติภาพรวมต่อไปพร้อมทั้งที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ สอดคล้องและทันกับปัญหาและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมืองที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศรวมทั้งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ มีความเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาลในชุดปัจจุบัน และนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572) บนพื้นฐานบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะก่อให้เกิดการวิจัยและผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และเกิดองค์ความรู้ที่เป็นฐานของสังคมแห่งปัญญาในการพัฒนาประเทศที่สมดุลและยั่งยืนต่อไป

วช. ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในฐานะที่ปรึกษาในการดำเนินงานและภาคีเครือข่ายการวิจัย ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดและผู้มีส่วนร่วมทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง วช. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย นักวิจัย ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแผนงานวิจัยหรือโครงการวิจัยที่จะนำไปสู่บรรลุวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ระบุว่า “มีองค์ความรู้จากการวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อการเรียนรู้และใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและภาคอย่างสมดุลและยั่งยืน” ให้เป็นรูปธรรมต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปผู้บริหาร	i
บทที่ 1 สารสำคัญของนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)	1
บทที่ 2 สภาพทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4
บทที่ 3 บริบทและศักยภาพการวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	12
บทที่ 4 หลักการ แนวคิด และกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	16
บทที่ 5 ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	19
<u>ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1</u> การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนา ด้านสังคม	19
<u>ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2</u> การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ	23
<u>ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3</u> การอนุรักษ์ เสริมสร้าง และพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	29
<u>ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4</u> การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนา เพื่อพัฒนานวัตกรรมและบุคลากรทางการวิจัย	32
<u>ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5</u> การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากรและภูมิปัญญาของประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และสาธารณะด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสมที่เข้าถึงประชาชนและประชาสังคมอย่างแพร่หลาย	33
บทที่ 6 กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	35
บทที่ 7 การบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	42
บทที่ 8 บทสรุปยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	46
ภาคผนวก	55
- บทสรุปผู้บริหารนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)	56
- บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาค	61
- บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคเหนือ	62
- บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคกลาง	68
- บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคใต้	74

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงของการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ	3
ภาพที่ 2 หลักการและแนวคิดการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบมีส่วนร่วม	16
ภาพที่ 3 กระบวนการการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบมีส่วนร่วม	18

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉยงเหนือ

ประเทศไทยมีการติดต่อและสัมพันธ์กับนานาประเทศทั่วโลก (Globalization) การเปลี่ยนแปลงใดๆที่เกิดขึ้นในโลกย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและภาคตะวันออกเฉยงเหนือด้วยเช่นเดียวกัน ตัวอย่างในเชิงประจักษ์ คือ ภาวะโลกร้อนและภูมิอากาศแปรปรวน ตลอดจนปัญหาหาคาน้ำมันซึ่งเป็นพลังงานฟอสซิลมีราคาสูงขึ้น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงภายในประเทศไทยและในภาคย่อมส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนและสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ประชาชนและชุมชนต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อย่างมีความสุขในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสังคมที่มีภูมิคุ้มกันพร้อมทั้งการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยองค์ความรู้จากการวิจัย ดังนั้นการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉยงเหนือจึงได้มีการทำการศึกษาริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาคตะวันออกเฉยงเหนือ นอกจากนี้ยังศึกษาสภาพทั่วไปและศักยภาพตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาค แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลและวิเคราะห์สถานการณ์ในอนาคต (Scenario) จากนั้นนำไปผนวกกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติระยะสั้น (พ.ศ. 2551-2554) และนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. 2553-2557) และปฏิรูปะบบการวิจัยในการจัดทำร่างฉบับที่ 1 ยุทธศาสตร์วิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉยงเหนือแล้วนำไปสร้างการมีส่วนร่วมโดยการจัดประชุมระดมความคิดจำนวน 5 ครั้ง กระจายไปตามกลุ่มจังหวัดและจัดประชุมระดมความคิดภาพรวมของภาคอีกครั้ง จากนั้นได้จัดทำร่างฉบับที่ 2 ยุทธศาสตร์การวิจัยแล้วจัดประชุมประชาพิจารณ์ จึงกล่าวได้ว่ายุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉยงเหนือ ฉบับนี้เกิดจากการมีส่วนร่วมในการประชุมระดมความคิดและประชาพิจารณ์จำนวน 7 ครั้งและเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติรวมทั้งที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด พร้อมทั้งนโยบายรัฐบาลและบริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศรวมทั้งการปรับตัวบนพื้นฐานหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการวิจัย การสร้างผลงานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นฐานของสังคมแห่งปัญญา (Wisdom Based Society) บนบริบทของภาคในการพัฒนาชุมชนและประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ.2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉยงเหนือ

วิสัยทัศน์ : มุ่งค้ความร้จากการวิจัยที่มีคุณภาพเพื่การเรียรู้และใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและภาคอย่างสมดุลและยั่งยืน

พันธกิจ ประกอบด้วย 1) สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในการคงความสุขของประชาชนและเมือ่งน้าอยู่ 2) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมที่มีภูมิคุ้มกันควบคุมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุล 3) พัฒนาขีดความสามารถของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน 4) การบริหารจัดการงานวิจัยและผลงานการวิจัยแบบธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์การวิจัย ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้เป็นการมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้และทักษะควบคุมคุณธรรมจริยธรรมและจิตสาธารณะเพื่อความมั่นคงในชีวิตและอาชีพ รวมทั้งเกิดการคงความสุขในสังคมและชุมชนหรือเมือ่งน้าอยู่บนบริบทของภาคที่มีประชากรมากที่สุดแต่ขาดโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและปัญหาด้านสุขภาพ พร้อมทั้งมีประชากรสูงวัยมากขึ้น อันมีผลให้แนวโน้มเป็นสังคมแห่งการพึ่งพิงและสังคมของผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น รวมทั้งสถาบันครอบครัวอ่อนแอและมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีการรวมกลุ่มที่เป็นเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นด้านศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงได้กำหนดเป็น 13 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและสวัสดิการเพื่อความมั่นคงและคุณภาพของชีวิต ตลอดจนการบริหารกิจการบ้านเมือ่งน้าอยู่ ควบคุมการส่งเสริมความเข้มแข็งและการสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนด้วยศาสนาและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ เพื่การเสริมสร้างความสันติสุขและความมั่นคงของประเทศ และความมั่นคงของมนุษย์

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้เป็นการมุ่งพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรมและด้านการบริการบนบริบทของภาคที่ตั้งอยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่มีความพร้อมด้านระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งเป็นฐานการผลิตอาหารและพลังงานทดแทน ตลอดจนการเป็นแหล่งที่มีข้าวหอมมะลิที่ดี

ที่สุดของประเทศและมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นและได้รับการพัฒนาและสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานจึงได้กำหนดเป็น 18 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปทางการเกษตรและประมง ซึ่งครอบคลุมการเพิ่มศักยภาพข้าวหอมมะลิและสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่ออาหารและพลังงาน รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเชื่อมโยงกับประชาชนทำการวิจัยเพื่อขยายผล นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมและการบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านพลังงาน โลจิสติกส์ และเทคโนโลยีโดยดำเนินการบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสัมพันธ์ภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การอนุรักษ์ เสริมสร้าง และพัฒนาทุน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการฟื้นฟูและพัฒนาตลอดจนการใช้ประโยชน์ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านสังคม และเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืนบนบริบทของภาคที่สภาวะอากาศโลกร้อนขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลงและพื้นที่ดินเค็มขยายจำนวนมากขึ้น การขยายตัวของชุมชนเมืองมากขึ้นอันมีผลให้เกิดมลพิษ แต่ภาคนี้เป็นแหล่งที่มีความหลากหลายด้านทรัพยากรธรรมชาติและมีทรัพยากรแร่จำนวนมากที่ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์รวมทั้งความโดดเด่นซากดึกดำบรรพ์ จึงได้กำหนดเป็น 10 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูดินและป่าไม้ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำรวมทั้งน้ำเสียจากชุมชนและอุตสาหกรรม การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างชาญฉลาด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างแท้จริง (Meaningful Public Participation) เพื่อป้องกันและลดความขัดแย้ง รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้และใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการลดภาวะโลกร้อน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนา นวัตกรรม และบุคลากรทางการวิจัย

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นพัฒนาและการนำความรู้วิทยาการและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่การพัฒนาทรัพยากรบุคคล จึงได้กำหนดเป็น 3 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยที่ใช้วิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแปรรูปด้านการเกษตร การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันรักษาโรค การอนุรักษ์และส่งเสริมความภูมิใจความเป็นไทย รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยด้วยการพัฒนาบุคลากร

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสมที่เข้าถึงประชาชนและประชาสังคมอย่างแพร่หลาย

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการวิจัยและผลงานวิจัยด้วยการบริหารจัดการด้านการวิจัยให้เป็นฐานความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมของภาคบนบริบทของภาคที่การวิจัยมีทุนสนับสนุนไม่เพียงพอ การวิจัยมีความซ้ำซ้อนและขาดการต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยไม่เต็มที่และมีนักวิจัยไม่เพียงพอจึงได้กำหนดเป็น 3 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยในการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัย การบริหารจัดการองค์ความรู้ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากรการวิจัยและภูมิปัญญา เพื่อใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

ยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์เมื่อนำมาพิจารณาจัดความสำคัญเป็นกลุ่มเรื่องที่ควรมุ่งเน้น โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและการเมือง ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้จากการวิจัยเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การเสริมสร้างพร้อมกับการพัฒนาภาคและประเทศให้ทันกับเหตุการณ์ สามารถกำหนดกลุ่มเรื่องที่ควรมุ่งเน้นตามบริบทของภาคจำนวน 8 กลุ่มเรื่อง คือ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนเข้มแข็ง 2) การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพ 3) การจัดการทรัพยากรน้ำ 4) การจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้ 5) การพัฒนาด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร 6) ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก 7) ระเบียบเศรษฐกิจและสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 8) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว จากกลุ่มเรื่องที่ควรมุ่งเน้นตามบริบทของภาคจำนวน 8 กลุ่มเรื่องนี้สามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติภาพรวมจำนวน 13 กลุ่มเรื่องที่ประกอบด้วย 1) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง 2) ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล 3) การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ 4) การจัดการทรัพยากรน้ำ 5) ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก 6) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า 7) การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพ 8) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติ 9) เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม 10) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว 11) สังคมผู้สูงอายุ 12) ระบบโลจิสติกส์ 13) การปฏิรูประบบวิจัย

การแปลงยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมระดับท้องถิ่นและระดับภาคนั้นจำเป็นต้องสร้างกลไกความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ (Function) ต่างๆรวมถึงหน่วยงานด้านนโยบาย หน่วยงานการสนับสนุน

ทุนวิจัย หน่วยงานปฏิบัติการวิจัยและหน่วยงานการใช้ผลงานวิจัยมาร่วมดำเนินการวิจัยอย่าง
 ธรรมชาติในระดับท้องถิ่น จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด (Area) ทางด้านยุทธศาสตร์ (Agenda)
 นอกจากนี้ยังต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลเป็นประจำทุกปีเพื่อการแก้ไขปรับปรุงให้
 ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติ
 ราชการของหน่วยงาน ตลอดจนแผนการดำเนินงานของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งการ
 ทบทวนและปรับปรุงขององค์กรวิจัยในภาคีเครือข่ายวิจัยของภาคและของประเทศต่อไป

ในการบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดให้มี
“ระบบการบริหารการวิจัยภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาค : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”
(เครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบริหาร
 จัดการยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์
 การวิจัยของชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคและส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 ทั้งนี้ กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการกิจตามยุทธศาสตร์ด้านการ
 วิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้บรรลุผลสำเร็จ

บทที่ 1

สาระสำคัญของนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้จัดทำ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)” เพื่อมุ่งเน้นให้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยของหน่วยงานวิจัยต่างๆ และใช้เป็นกรอบทิศทางในการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของบประมาณประจำปีตามมติคณะรัฐมนตรี โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาค รวมทั้งความต้องการของพื้นที่ และสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

นโยบายการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2554 นั้น เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ทั้งนี้ กรอบการดำเนินงานวิจัยจะเน้นงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีจุดเน้นที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและภาวะความเสี่ยงในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ในขณะที่งบประมาณการวิจัยจะกระจายไปยังหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งในภูมิภาค และมีกลไกกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค อันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาศูนย์กลางการวิจัยเฉพาะทาง และการพัฒนาบุคลากรการวิจัยร่วมกัน ซึ่งการดำเนินยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) จะมีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ดังนั้น นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) จะเป็นพื้นฐานเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ และนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572)

นโยบายการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 ระหว่าง พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนดไว้บนพื้นฐานความต่อเนื่องจากนโยบายการวิจัยของชาติ พ.ศ. 2551-2554 ดังนี้

1. เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ สามารถเชื่อมโยงกับแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ความต่อเนื่องของนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) การปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ รวมทั้งนโยบายการวิจัยของชาติ ระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572) โดยการวิจัยจะตอบสนองความต้องการของชุมชนและปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนเพื่อการพัฒนาประเทศ พร้อมกับดำเนินการควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ อันเป็นรากฐานอันสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้มุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งจากหน่วยงานที่มีภารกิจประจำตามหน้าที่ (Function) ภารกิจตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติหรือรัฐบาล (Agenda) และภารกิจในพื้นที่ (Area) ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การวิจัยในระดับหน่วยงานและภูมิภาคเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานวิจัยและการบริหารงบประมาณเพื่อการพัฒนาภูมิภาคต่างๆ อันจะทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

2. ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตลอดจนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมกัน เสนอแนะ ปฏิบัติ และติดตามผล เพื่อให้เกิดการพัฒนางานวิจัยในทุกภาคส่วนและทุกระดับของประเทศ อีกทั้งเพื่อส่งเสริมให้เกิดงานวิจัยที่มีการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและตอบสนองการพัฒนาประเทศมากขึ้น

3. เน้นงานวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งมีการกำหนดกลยุทธ์การวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีจุดเน้นที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและภาวะความเสี่ยงในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยให้สามารถนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณะ ในระดับชุมชนและระดับประเทศ ตลอดจนเชื่อมโยงสู่การนำผลการวิจัยไปสู่การลงทุนในเชิงพาณิชย์ให้มากยิ่งขึ้น

4. จัดสรรงบประมาณการวิจัยให้กระจายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งในภูมิภาค โดยมีกระบวนการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ และมีกลไกกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค อันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาศูนย์กลางการวิจัยเฉพาะทาง และการพัฒนาบุคลากรการวิจัยร่วมกัน

5. ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) อย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีการดำเนินการวิจัยและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลการวิจัย รวมทั้งติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัยให้เป็นไปตามระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนดไว้

6. ให้นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) เป็นพื้นฐานเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว

(พ.ศ.2553-2572) ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนางานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนของประเทศ

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงของการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ

นโยบายการวิจัยของชาติดังกล่าวรองรับวิสัยทัศน์การวิจัยของชาติ คือ “ประเทศไทยมีและใช้งานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน” โดยมีพันธกิจการวิจัยของชาติ คือ “พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการวิจัยของประเทศให้สูงขึ้น และสร้างฐานความรู้ที่มีคุณค่า สามารถประยุกต์และพัฒนาวิทยาการที่เหมาะสมและแพร่หลาย รวมทั้งให้เกิดการเรียนรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้ทรัพยากรและเครือข่ายวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม”

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นองค์กรกลางที่มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติในการเสนอแนะแนวนโยบายทางการวิจัยของประเทศ และคณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมปรึกษาหารือ เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2521 ได้มีมติมอบหมายให้ วช. มีบทบาทสำคัญในเรื่องการวางนโยบายและแผนวิจัยส่วนรวม รวมทั้งให้มีหน้าที่พิจารณาโครงการและแผนงานการวิจัยให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานวิจัยโดยรวม ซึ่ง วช. ได้จัดทำ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ.2551-2553)” ซึ่งเป็นฉบับที่ 7 ขึ้น เพื่อให้หน่วยงานวิจัยต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการวิจัย บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) และจัดทำขึ้นจากการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมทั่วภูมิภาคและประเทศ ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมปรึกษาหารือเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ.2550 ได้มีมติเห็นชอบ และให้กระทรวงและกรมต่าง ๆ แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกระทรวงและระดับกรม ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้มีการจัดทำแผนการวิจัยของหน่วยงานที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติที่ วช. จัดทำขึ้น รวมทั้งปัจจุบันคณะรัฐมนตรีในการประชุมปรึกษาหารือเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2552 ได้มีมติอนุมัติ นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) ที่ได้ปรับและขยายนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2553) ให้ถึงปี 2554 เพื่อให้สอดคล้องและเกิดการบูรณาการการวิจัยกับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

ขณะเดียวกัน วช. ได้พิจารณาเห็นควรมีการจัดทำนโยบายและแผนแม่บทการวิจัยของชาติ : นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายการวิจัยทุกภาคส่วนในทุกภาคเพื่อให้ได้กรอบและประเด็นวิจัยสำหรับการจัดทำเนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติภาพรวมต่อไปที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ สอดคล้องและทันกับปัญหาและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมืองที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศรวมทั้งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ และมีความเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาลในชุดปัจจุบัน รวมทั้งครอบคลุมกรอบประเด็นวิจัยตามนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. 2552-2571) บนพื้นฐานบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะก่อให้เกิดการวิจัยและผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเกิดองค์ความรู้ที่เป็นฐานของสังคมแห่งปัญญาในการพัฒนาประเทศที่สมดุลและยั่งยืนต่อไป

2.1 ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และ ประเด็นปัญหา

2.1.1 ที่ตั้ง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณ 105.5 ล้านไร่ หรือประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศมีอาณาเขตทิศเหนือและทิศตะวันออกจดประเทศสาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศใต้จดประเทศกัมพูชา ทิศตะวันตกจดภาคเหนือ และภาคกลางของประเทศไทย

2.1.2 สภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ดิน : สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย มีพื้นที่ถือครองทำการเกษตร 57.9 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ดินเค็มประมาณ 17.8 ล้านไร่ หรือร้อยละ 30.7 ของพื้นที่ทำการเกษตรของภาค โดยเป็นดินเค็มจัดที่ไม่สามารถเพาะปลูกได้จำนวน 1.5 ล้านไร่ เค็มปานกลาง 3.7 ล้านไร่ และเค็มน้อย 12.6 ล้านไร่ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ที่มีโอกาสจะเป็นดินเค็มอีกประมาณ 19.6 ล้านไร่ ดินเค็มบริเวณใต้พื้นดินของภาค เป็นแหล่งเกลือหินที่มีปริมาณสำรองประมาณ 18 ล้านล้านตันและเป็นแหล่งโปแตส ที่มีปริมาณสำรองกว่า 2,500 ล้านตัน ที่บริเวณ 2 อำเภอ บำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ประมาณ 500 ล้านตัน และบริเวณจังหวัดอุดรธานีประมาณ 2,000 ล้านตัน ที่สามารถพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้อีก ซึ่งทรัพยากรแร่หลายชนิด (โปแตส เหล็ก ทองแดง) เหล่านี้ยังไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและเศรษฐกิจของภาคเท่าที่ควร นอกจากนี้ปัจจุบันทรัพยากรดินเสื่อมโทรมจากการเพาะปลูก ใช้น้ำปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น การถูกชะล้าง และเผาตอซังหลังเก็บเกี่ยว

น้ำ : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลุ่มน้ำประธาน 3 ลุ่มน้ำ ได้แก่ (1) ลุ่มน้ำโขง (2) ลุ่มน้ำชี และ (3) ลุ่มน้ำมูล และมีเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 11 แห่ง ได้แก่ อุบลรัตน์ สิรินคร ลำปาว น้ำอูน ลำตะคอง จุฬารัตน์ น้ำพุง มูลบน ลำนางรอง ห้วยหลวง และลำพระเพลิง ปริมาณน้ำฝนในภาค เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 1,474 มิลลิเมตรต่อปี ยกเว้นบริเวณตอนในด้านตะวันตกของภาคซึ่งได้แก่ ชัยภูมิ ขอนแก่น นครราชสีมา กาฬสินธุ์ จะมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยน้อยกว่าเกณฑ์เฉลี่ยโดยอยู่ที่ระดับประมาณ 1,123 มิลลิเมตรต่อปี ส่วนจังหวัดในบริเวณริมแม่น้ำโขง เช่น หนองคาย นครพนม มุกดาหาร จะมีปริมาณน้ำฝนมากโดยอยู่ในที่ระดับประมาณ 2,000 มิลลิเมตรต่อปี ดังนั้นในภาพรวมแล้วทรัพยากรน้ำมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการแต่ก็เก็บได้เพียงร้อยละ 17.0 ส่งผลให้ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้งและน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนเป็นประจำ ที่ผ่านมามีการพัฒนาชลประทานได้เพียง 8.1 ล้านไร่ คิดเป็นเพียง ร้อยละ 14.1 ของพื้นที่การเกษตร ซึ่งยังมีศักยภาพที่จะพัฒนาระบบชลประทานได้อีก 7.1 ล้านไร่ ส่วนระบบประปาหมู่บ้านยังขาดแคลนอีกกว่า 9 พันแห่ง

ป่าไม้ : พื้นที่ป่าไม้ในภาคปัจจุบันมีจำนวนเพียง 13.1 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.4 ของพื้นที่ภาค ปัจจุบันทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้นเนื่องจากการปลูกป่า ทั้งในพื้นที่อนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ และป่าชุมชน แต่ยังคงมีพื้นที่เสื่อมโทรมกว่า 17 ล้านไร่ จากการเข้าครอบครอง ทำการเกษตร และมีพื้นที่ชุ่มน้ำหลายแห่งเริ่มเสื่อมสภาพจากการเข้าใช้ประโยชน์โดยขาดการดูแลรักษา

2.1.3 สภาพด้านเศรษฐกิจ

ขนาดเศรษฐกิจของภาคมีขนาดเล็กและมีการขยายตัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดช่องว่างของรายได้ระหว่างภาคมากขึ้น ส่วนหนึ่งเนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำและโครงสร้างเศรษฐกิจยังพึ่งพิงสาขาการเกษตรเป็นหลัก โดยมีกิจกรรมสัดส่วนร้อยละ 82.0 ของสาขาเกษตร ประกอบด้วย ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และยางพารา เป็นพืชหลัก แม้ปัจจุบันและสามารถผลิตข้าวได้มากที่สุดของประเทศ แต่แนวโน้มสัดส่วนการผลิตข้าวเริ่มลดลง ขณะที่ไม่ยืนต้น เช่น มันสำปะหลัง และยางพารามีการผลิตมากขึ้น นอกจากนี้อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรจำพวกอาหารและเครื่องดื่ม ยังเป็นอุตสาหกรรมหลักของภาค รองลงมาคือ เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ และสิ่งทอ แต่อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม และสิ่งทอมีแนวโน้มบทบาทลดลง ขณะที่อิเล็กทรอนิกส์ ขึ้นส่วนยานยนต์ และพลังงานทดแทนมีสัดส่วน เพิ่มขึ้น

การค้าชายแดนไทยลาวและไทยกัมพูชามีความสำคัญมากมีการขยายตัวสูงและเกินดุลต่อเนื่อง โดยเฉพาะการค้าผ่านด่านจังหวัดมุกดาหาร

สาขาบริการมีสัดส่วนการผลิตสูง แต่ร้อยละ 80 มาจากสาขาการศึกษาและสาธารณสุข ขณะที่โรงแรมและภัตตาคารมีสัดส่วนเพียง ร้อยละ 11.9

รายได้เฉลี่ยต่อหัว (Per capita GRP) ของประชากรของภาคเพิ่มขึ้นไม่ทันกับระดับเฉลี่ยของประเทศขณะที่สัดส่วนรายจ่ายเพิ่มขึ้น เป็นผลให้การออมภาคครัวเรือนลดลงและมีขนาดหนี้สินเพิ่มขึ้น โดยภาพรวมจำนวนคนยากจนลดลงทั้งในเมืองและชนบทแต่ยังคงมีจำนวนสูงถึง 3.6 ล้านคนและมีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเกือบ 1 เท่า และสูงกว่าของค่าเฉลี่ยของกม. กว่า 10 เท่า

2.1.4 สภาพด้านสังคม

ประชากรของภาคมีจำนวนมากกว่าภาคอื่นๆของประเทศ ปัจจุบันประชากรมีปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่โอกาสและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษต่ำกว่าทุกภาคของประเทศ คุณภาพสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐาน แม้ได้รับงบประมาณเฉลี่ยต่อหัวสูงกว่าระดับประเทศ และยังมีเด็ก 6-14 ปี ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ 2.2 แสนคน สัดส่วนประชากรวัยแรงงานยังสูงแต่จะเริ่มลดลงในปี 2555 ซึ่งจะส่งผลให้อัตราพึ่งพิงสูงขึ้น ขณะที่รายได้ต่อครัวเรือนต่ำสุด แรงงานส่วนใหญ่มีความรู้ระดับประถมศึกษา และเป็นแรงงานนอกระบบที่ไม่มี

หลักประกัน ส่วนแรงงานระดับอาชีวศึกษามีสัดส่วนน้อยมาก นอกจากนี้ยังมีการอพยพแรงงานสูง

สุขภาพของประชากรดีขึ้นและเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีมากขึ้นถึงอาจเป็นเหตุให้ร้อยละ 97.8 อายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นและอัตราการเจ็บป่วยต่ำกว่าระดับประเทศ แต่ยังมีปัญหาสุขภาพถึงร้อยละ 15.6 ขณะที่อัตราการตายของทารกกลับเพิ่มขึ้น และ ร้อยละ 38.5 ของประชากรมีพฤติกรรมบริโภคที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพนอกจากนี้ประชากรเป็นโรคลำไส้เสียเพิ่มขึ้นจาก 49.0 รายต่อแสนคนในปี 2545 เป็น 62 รายต่อแสนคนส่งผลให้คุณภาพประชากรและแรงงานลดลงนอกจากนี้ประชากรแพทย์ในภาคนี้ยังมีน้อยและกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลักของภาค

สถาบันครอบครัวอ่อนแอลงมีการหย่าร้างและแยกกันอยู่เพิ่มขึ้น 2 เท่า พร้อมทั้งมีเด็กและผู้ด้อยโอกาสในชนบทถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้นกว่า 5 หมื่นคน

ชุมชนมีการรวมกลุ่มทางสังคมมากกว่าภาคอื่น การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและได้รับความเป็นธรรมทางสังคมมากขึ้น แต่ยังมีความขัดแย้งที่เกิดจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐในสัดส่วนสูงกว่าภาคอื่นและมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย

2.2 บริบทการเปลี่ยนแปลง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและภายในประเทศในหลายด้านซึ่งกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาอย่างมาก ดังนั้นการเตรียมความพร้อมและรู้จักนำศักยภาพที่มีอยู่มาปรับใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพโดยผ่านกระบวนการวิจัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นตัวอย่างบริบทการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมีดังนี้คือ

1. สภาวะโลกร้อนและสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนส่งผลให้เกิดฝนแล้ง และน้ำท่วมบ่อยครั้งขึ้น ซึ่งได้สร้างความไม่แน่นอนให้กับการผลิตการเกษตรในภาคซึ่งส่วนใหญ่ของประเทศ ประกอบกับการสร้างเขื่อนในแม่น้ำโขงของจีน ได้ส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนน้ำในแม่น้ำโขงในบางช่วงเวลา

2. ปัญหาด้านพลังงานจากฟอสซิลมีแนวโน้มลดลง มีผลให้ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นต่อเนื่อง และรัฐบาลมีนโยบายชัดเจนในการสนับสนุนการผลิตพลังงานจากพืชเพื่อทดแทนการนำเข้าน้ำมันส่งผลให้มีการลงทุนผลิตเอทานอล(ethanol) จากพืชหลักของภาค เช่น อ้อยและมันสำปะหลังมากขึ้นอาจกระทบความมั่นคงด้านอาหาร

3. การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของรัฐบาลไทยกับจีน ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และความร่วมมือกับเพื่อนบ้านภายใต้ปฏิญญา ACMECS ได้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้การค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวของภาคเชื่อมโยงกับประเทศดังกล่าวและกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงขยายตัวมากขึ้นการเคลื่อนย้ายคนและแรงงานในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงมีมากขึ้นส่งผลให้เกิดการแพร่ระบาดของโรค อาทิ เอชไอวี วัณโรค และยาเสพติด

4. ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านข้อมูลสารสนเทศ (Information and Communication Technology) เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) นาโนเทคโนโลยี และวัสดุศาสตร์ (Nanotechnology and material science) ที่มีผลกระทบอย่างมากต่อการดำรงชีวิตและอาชีพของประชาชนตลอดจนการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ

5. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ขณะที่วัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ทำให้อัตราการพึ่งพิงสูงขึ้น

6. แรงงานคนหนุ่มสาวออกจากภาคเกษตรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการในเมืองใหญ่มากขึ้น ส่งผลให้ภาคเกษตรขาดแรงงาน การผลิตหันมาพึ่งเครื่องจักรมากขึ้น และลดการผลิตลง ซึ่งอาจเกิดความไม่มั่นคงด้านอาหารในอนาคต และก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมเพิ่มมากขึ้น

7. ความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในประเทศอันมีผลต่อการค้า การลงทุน และการบริการตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 19 จังหวัด และแบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น 5 กลุ่ม โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดตั้งหน่วยงานตัวแทนในภาคทำหน้าที่ร่วมกับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการจัดทำแผนพัฒนาของภาคในระดับกลุ่มจังหวัดและจังหวัดขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดโดยสังเขปตามดังนี้

2.3.1 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 (อุดรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู เลย)

(ก) มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เพราะมีอุทยานแห่งชาติหลายแห่ง อาทิ ภูหลวง ภูเรือ ภูกระดึง และมีแหล่งอารยธรรมบ้านเชียง ดังนั้นการพัฒนาจึงให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูระบบนิเวศเพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติควบคู่กับการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว ที่ได้มาตรฐาน สะดวก และความปลอดภัย

(ข) มีศักยภาพด้านการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรทั้งอ้อย ข้าว มันสำปะหลัง และยางพารา เนื่องจากมีโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรขนาดใหญ่อยู่จำนวนมาก อาทิ โรงสีข้าว โรงงานน้ำตาล โรงงานแป้งมัน และเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกยางพารามากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือการพัฒนาควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพ และการปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตรสู่สินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูง อาทิ ยางพารา การยกระดับมาตรฐานการผลิตสู่ GAP และการบริหารจัดการลุ่มน้ำเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมและการขาดแคลนน้ำ

(ค) มีศักยภาพด้านการค้าและการลงทุนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีด่านที่เป็นช่องทางการค้าหลายแห่ง เช่น ด่านท่าลี่ เป็นจุดสามารถนำสินค้าภายใต้โครงการ Contract Farming ที่ร่วมมือกับ สปป.ลาว ได้โดยไม่เสียภาษี และด่านหนองคาย ยังเป็นด่านที่มีมูลค่าการค้ามากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงควรมีการพัฒนาเกี่ยวกับการส่งเสริมการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับสปป.ลาว โดยการลดปัญหาอุปสรรคการข้ามแดนของทั้ง คน รถยนต์ และสินค้า ควบคู่ไปกับการเร่งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของเมืองและด่านชายแดน

2.3.2 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

(ก) มีศักยภาพการเป็นประตูการค้า และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงลาว เวียดนาม โดยเป็นศูนย์กระจายสินค้า(Distribution Center) เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านได้ เนื่องจากมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่มุกดาหาร และสะพานที่กำลังก่อสร้างที่จังหวัดนครพนม ซึ่งจะทำให้สามารถเชื่อมสู่ท่าเรือสินค้าที่เมืองวินด์ และดานัง ในประเทศเวียดนาม ตามเส้นทางหมายเลข 8 และ 9 สะดวกมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาจึงควรให้ความสำคัญกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านการค้าการท่องเที่ยวและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในเมืองและด่านชายแดน

(ข) มีศักยภาพด้านการผลิตการเกษตรเนื่องจากมีพื้นที่ชลประทานมาก และปริมาณน้ำฝนดี และยังสามารถร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทำการเกษตรในรูปแบบ Contract Farming ทั้งข้าวโพด อ้อย ยูคาลิปตัส พืชพลังงานทดแทน และปศุสัตว์ เพื่ออุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร จึงมีทิศทางการพัฒนาควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเน้นส่งเสริมให้พื้นที่ชลประทานเป็นพื้นที่เกษตรก้าวหน้า ผลิตสินค้ามูลค่าเพิ่มสูง ควบคู่กับการสนับสนุนการทำปศุสัตว์โดยเฉพาะโคเนื้อ

2.3.3 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด)

(ก) มีศักยภาพด้านอุตสาหกรรม การค้า และบริการ เนื่องจากตั้งอยู่กึ่งกลางภาค และมีบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี โดยเฉพาะด้าน Logistics ซึ่งมีถนนสายหลักคือสายมิตรภาพและสาย E-W Economic Corridor พาดผ่าน รวมทั้งมีสถานการศึกษาในระดับสูงและศูนย์ราชการจำนวนมาก ตลอดจนเป็น ICT City ดังนั้นการพัฒนาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองรองรับการเป็นศูนย์กลางการค้า บริการ และการลงทุนของภาค อาทิ เขตอุตสาหกรรม ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Services) Container Yard หรือ Inland Container Depot และระบบ Logistic ที่มีประสิทธิภาพ

(ข) มีศักยภาพด้านการผลิตการเกษตรโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของทุ่งกุลาร้องไห้อยู่ในกลุ่มนี้ และยังมีพื้นที่ชลประทานขนาดกลาง และใหญ่หลายแห่ง อาทิ ชลประทานลำปาวที่กาฬสินธุ์ หนองหวายที่ขอนแก่น และชลประทานร้อยเอ็ด นอกจากนี้

ยังมีศักยภาพด้านอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบที่สำคัญ คือ อ้อย และมันสำปะหลัง และมีโรงงานผลิต Ethanol ขอต้งในพื้นที่นี้จำนวนมาก ดังนั้นการพัฒนาจึงควรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำเพื่อลดปัญหาอุทกภัย และใช้พื้นที่ชลประทานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้วยการทำเกษตรก้าวน้ำที่ผลิตสินค้ามูลค่าสูง อาทิ เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์ปลา ไม้ดอก พืชผัก และให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ในการผลิตข้าวหอมมะลิ ด้วยการยกมาตรฐานการผลิตสู่สินค้าปลอดภัย มี Brand สำหรับข้าวหอมมะลิพร้อมทั้งควรเตรียมการรองรับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) อาทิ การจัดระบบ Contract Farming ที่เป็นธรรมแก่เกษตรกรและเจ้าของโรงงาน และการจัด Zoning สำหรับมันสำปะหลังและอ้อยโรงงาน ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

(ค) มีศักยภาพด้านทรัพยากรมนุษย์เนื่องจากมีสถาบันการศึกษาระดับสูงระดับมหาวิทยาลัย มีสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และสถานประกอบการหรือโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อยู่เป็นจำนวนมาก สามารถส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภาคได้

(ง) มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพราะมีแหล่งโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ จึงควรมี ทิศทางการพัฒนาลักษณะการปกครองและการพัฒนา

2.3.4 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์)

(ก) มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และอารยธรรมขอม เนื่องจากมีอุทยานแห่งชาติที่สำคัญหลายแห่ง อาทิ เขาใหญ่ ผาหินงาม ฯลฯ และมีแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมที่สำคัญ อาทิ ปราสาทหินพิมาย ปราสาทเขาพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ และปราสาทตาเมือนธม ที่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวกับแหล่งท่องเที่ยวนครวัดของกัมพูชา ดังนั้นการพัฒนาควรสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และอารยธรรมขอม ด้วยการสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Creation) จากการจัดทำเรื่องราว ความเป็นมา ความสำคัญ และความยิ่งใหญ่ของแหล่งท่องเที่ยว (Story) ถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยว และพัฒนาเส้นทาง (Loop) เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพของสินค้าและบริการ

(ข) มีศักยภาพด้านเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ รวมทั้งอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปอาหารและพลังงานทดแทน (Ethanol) เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรจำพวก ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ไข่ นอกจากนี้อุตสาหกรรมใหม่และสิ่งทอ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมของภาค ดังนั้นทิศทางการพัฒนา ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบรองรับการผลิตการเกษตรที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Creation) โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิให้เป็นสินค้ามาตรฐาน GAP และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ควบคู่กับ

การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ใหม่ตลอดจนเตรียมการรองรับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและให้ความสำคัญกับการลดต้นทุนด้าน Logistics ด้วยการพัฒนาการขนส่งระบบรางให้สะดวก รวดเร็วขึ้น

2.3.5 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ)

(ก) มีศักยภาพด้านการเกษตร ทั้งการผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ ไม้ผล ไม้ยืนต้น การผลิตและแปรรูปสุสัต์ว์ จำพวกอาหารแปรรูป การพัฒนาให้มีความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งน้ำ และระบบบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมและขาดแคลนน้ำ และควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพร้อมปรับระบบสู่มาตรฐาน GAP โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ

(ข) ศักยภาพเป็นประตูการค้าและการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสปป.ลาวและกัมพูชาในลักษณะหุ้นส่วนทางธุรกิจ และเป็นศูนย์ผลิตและกระจายสินค้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นควรมีทิศทางการพัฒนาที่สนับสนุนให้กลุ่มเป็นประตูการค้า (Gate Way) การลงทุน และการท่องเที่ยวตอนล่างของภาค เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะศูนย์บริการด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ที่เมืองชายแดน ด่านชายแดน พร้อมกับการสร้างงานและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยการปรับปรุงสภาพแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกได้มาตรฐาน สะดวก สะอาด ปลอดภัย และจัด Loop เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของเพื่อนบ้าน

บทที่ 3

บริบทและศักยภาพการวิจัยในภูมิภาค

บริบทและศักยภาพการวิจัยในภูมิภาคมีมากมายหลากหลายรูปแบบซึ่งโดยมากเป็นภาคีเครือข่ายที่ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน จึงขอใช้คำจำกัดความของภาคีเครือข่ายการวิจัย หมายถึง หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่มีเป้าหมายร่วมกัน แต่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกันไปภายใต้เงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง กล่าวคือบางหน่วยงานบางครั้งหรือบางสถานการณ์ก็ทำหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นหน่วยงานหลัก แต่ในบางครั้งหรือบางสถานการณ์ก็ทำหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นหน่วยงานรองหรือหน่วยงานสนับสนุน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าทุกหน่วยงานจึงเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพเป็นภาคีเครือข่ายการวิจัย ซึ่งอาจมีหน้าที่เป็นผู้กำหนดนโยบายหรือกำหนดกรอบการวิจัย และ/หรือเป็นผู้ปฏิบัติการวิจัยและ/หรือเป็นผู้สนับสนุน และ/หรือเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย

3.1 หน่วยงานที่มีศักยภาพเป็นภาคีเครือข่ายการวิจัย

จากข้อมูลดังกล่าวในข้อที่ 1) สถานะภาพทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชี้ให้เห็นว่าภาคนี้มีที่ตั้งติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน 2 ประเทศคือ สปป.ลาวและกัมพูชาและมีพื้นที่พร้อมทั้งประชากรมากที่สุดของประเทศ นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาค ซึ่งการพัฒนาเหล่านั้นจะไปในแนวทางที่ถูกต้องมีประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้นต้องเป็นการพัฒนาบนพื้นฐานข้อมูลจากการศึกษาและวิจัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน แบบการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการศึกษาและวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย ดังนั้นสามารถจัดแบ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีศักยภาพต่อการเป็นภาคีเครือข่ายวิจัยเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชนและภาคประชาชน โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ และมีรูปแบบการบริหารจัดการแตกต่างกันไปดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐที่มีศักยภาพเป็นภาคีเครือข่ายการวิจัย

ปัจจุบันภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหน่วยงาน/สถาบันวิจัยและพัฒนามากมายที่ขึ้นตรงต่อจังหวัดและกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานในรูปแบบหน่วยงานหรือสถาบันและดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 ภาคีเครือข่ายรูปแบบหน่วยงาน/สถาบันวิจัยและพัฒนาในภาคของกระทรวงต่าง ๆ กระจายครอบคลุมทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่การดำเนินทุกขั้นตอนการวิจัยเอง

ตลอดจนมีงบประมาณ บุคลากร และสิ่งสนับสนุนเป็นของหน่วยงานเอง เพื่อตอบสนองภารกิจของ กรม / กระทรวง เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 15 แห่ง โรงพยาบาลศูนย์จำนวน 12 แห่งภายใต้กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ศูนย์วิจัยต่าง ๆ และศูนย์บริการด้านพืชและปัจจัยการผลิตภายใต้กรมวิชาการเกษตร สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดต่าง ๆ และศูนย์วิจัยและสถานีต่าง ๆ ภายใต้กรมปศุสัตว์ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว กรมประมง และกรมส่งเสริมสหกรณ์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น

1.2 ภาควิชาเครือข่ายรูปแบบภารกิจสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภาควิชาเครือข่ายสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาจากหน่วยงานภาครัฐมากมายในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งโดยมากเป็นการส่งเสริมให้นักวิจัยที่อยู่ในสถาบันการศึกษาภาครัฐ หน่วยงานรัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ร่วมกันดำเนินการวิจัยตามความต้องการของพื้นที่และศักยภาพของนักวิจัย การบริหารจัดการในรูปของเครือข่ายที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งภาค โดยมีสำนักงานกลางคอยประสานงาน และหน่วยงานย่อย (Node) กระจายไปทั่วภูมิภาค และแต่ละสำนักงานกลางหรือหน่วยงานย่อย ก็จะมีการบริหารในลักษณะของคณะกรรมการ นอกจากนี้ในส่วนรายละเอียดของรูปแบบการบริหาร และการดำเนินงานย่อยแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของแหล่งทุนนั้น ๆ เนื่องจากแต่ละแหล่งทุนย่อมมีพันธกิจที่แตกต่างกันไป ดังตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 เครือข่ายบริหารการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่มีนโยบายเพื่อร่วมพัฒนาและสร้างงานวิจัยให้สอดคล้องกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 จนกระทั่งปัจจุบัน โดยใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการในรูปเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาในภาค มีการจัดตั้งสำนักงานบริหารเครือข่ายกลางที่ประสานงานกับศูนย์เครือข่าย ที่แบ่งความรับผิดชอบตามภารกิจและพื้นที่จังหวัด และมีการบริหารในรูปของคณะกรรมการ โดยได้กำหนดประเด็นวิจัยที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันประกอบด้วย 1) เครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มีสมาชิก จำนวน 27 แห่ง โดยมีสำนักบริหารเครือข่ายกลางตั้งอยู่ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษาหลักจำนวน 15 แห่ง และเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นวิทยาเขตจำนวน 12 แห่ง ในจำนวนนี้รวมวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จำนวน 7 แห่งด้วย 2) เครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่มีสมาชิก จำนวน 17 แห่ง โดยมีสำนักบริหารเครือข่ายกลางตั้งอยู่ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยจำนวน 11 แห่ง และ วิทยาลัย 6 แห่ง

1.2.2 เครือข่ายการวิจัยระบบสุขภาพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้การสนับสนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขที่มีพันธกิจในการบริหารจัดการและสนับสนุนการวิจัยระบบสุขภาพระดับท้องถิ่นที่สามารถใช้กระบวนการทางวิชาการและงานวิจัยเป็นเครื่องมือระดมความร่วมมือจากนักวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรชุมชน ที่เป็นหน่วยงานด้านสุขภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการกับประเด็นปัญหาและโอกาสสุขภาพเริ่มต้นดำเนินการตั้งแต่ปี 2546 โดยมีการจัดตั้งประสานงานกลางแห่งเดียวและมีเครือข่ายในบางจังหวัด เช่น จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา และอุบลราชธานี ไม่ครอบคลุมทั่วภูมิภาค และมีการบริหารโดยคณะกรรมการ

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชนและประชาชนที่มีศักยภาพเป็นภาคีเครือข่ายการวิจัย

หน่วยงานภาคเอกชนโดยเฉพาะภาคธุรกิจและภาคการผลิตนั้นมีการจัดตั้งสมาคมอุตสาหกรรมจังหวัดและสภาหอการค้าจังหวัดทั้ง 19 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีโรงงานต่าง ๆ มากมายส่วนมากเป็นโรงงานอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งในส่วนนี้มีบุคลากรและการวิจัยน้อยและไม่ค่อยเปิดเผย อาจเนื่องจากการแข่งขันในด้านธุรกิจ ส่วนภาคประชาชนมีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง 19 จังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะดูแลรับผิดชอบการพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล นอกจากนี้ยังถือเป็นที่ทราบกันว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและเป็นแหล่งอารยธรรมแห่งหนึ่งของโลก ซึ่งมีชนเผ่าและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งเป็นแหล่งสะสมภูมิปัญญาของท้องถิ่นไว้มากมายที่สามารถนำมาแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตได้ ภูมิปัญญาเหล่านั้น สามารถแบ่งได้ 9 สาขา คือ สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาแพทย์แผนไทย สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขาศิลปกรรม/วัฒนธรรม/สื่อท้องถิ่น สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาปรัชญา ศาสนาและประเพณี สาขาพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารท้องถิ่นและสาขาจัดการองค์กรชุมชน ซึ่งในแต่ละสาขา มักจะมีผู้รู้ที่เป็นผู้นำมากมาย จึงเรียกผู้นำเหล่านั้นว่าปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ชุมชน ซึ่งเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำการรวมกลุ่มชาวบ้านอย่างมากทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

1. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างประณีต 1 ไร่ สู่เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. โครงการวิจัยการเกิด และเส้นทางหนี้สิน : ประสบการณ์ของชาวบ้านและทางออก
3. โครงการพัฒนาชุมชนภาคอีสานเพื่อการเสริมสร้างสุขภาพอย่างยั่งยืน
4. โครงการพัฒนาจิตสำนึกของชุมชนปลูกต้นไม้ยืนต้น
5. โครงการพัฒนาจิตสำนึกของชุมชนบำรุงดิน

ฯลฯ

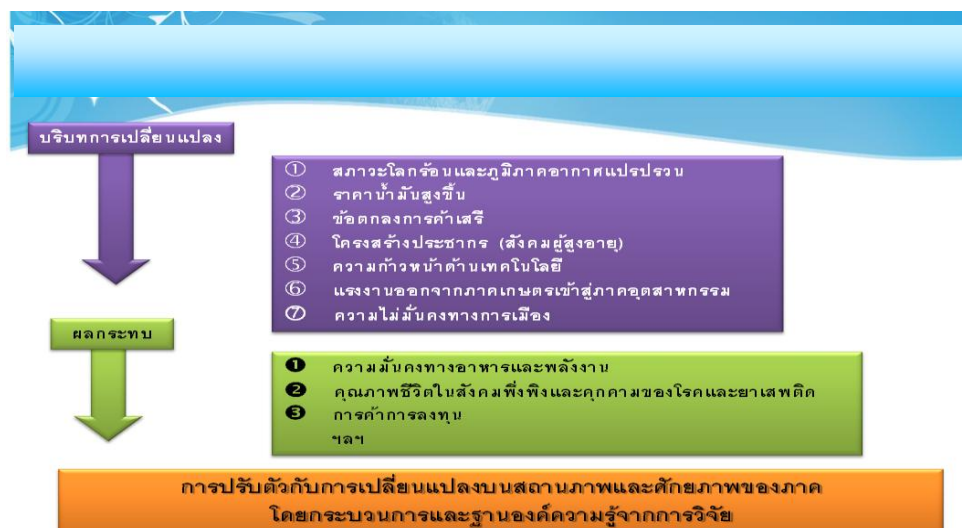
ในแต่ละโครงการยังมีกลุ่มชาวบ้านร่วมเป็นสมาชิกมากมายกระจายทั่วไป เช่น โครงการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างประณีต 1 ไร่สู่เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีเครือข่ายของปราชญ์ชุมชนดำเนินงานร่วมกันในเขตอำเภอ ลำปลายมาศ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอสำโรง อำเภอศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ อำเภอพล อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเครือข่ายเหล่านี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาวิจัย ด้วยตนเอง และทำการถ่ายทอดแนวคิดและองค์ความรู้แก่สมาชิกตลอดมา

บทที่ 4

หลักการ แนวคิด และกระบวนการพัฒนาศาสตร์การวิจัย

4.1 หลักการและแนวคิด

การที่ประเทศไทยมีการติดต่อกับนานาประเทศทั่วโลก ปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงใดๆในภูมิภาคอื่นย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทยด้วยเช่นเดียวกัน และส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของชุมชนและสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประชาชนและชุมชนจึงต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นพร้อมทั้งการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยองค์ความรู้จากการวิจัย ซึ่งรวมเอาการบริหารจัดการองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วและ/หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ในขนาดบ้นศักยภาพและบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาพที่ 1) ที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ตั้งแต่เริ่มต้นระดมความคิดและจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย ตลอดจนบูรณาการทรัพยากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่จำกัดอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประสิทธิผล ภายใต้เป้าหมายเดียวกันเพื่อให้ยุทธศาสตร์การวิจัย(พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด พร้อมทั้งนโยบายรัฐบาลและบริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ (ภาพที่ 2) บนพื้นฐานหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการสร้างผลงานที่เป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างคุ้มค่าที่เป็นฐานของสังคมแห่งปัญญา (Wisdom Based Society) ในการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

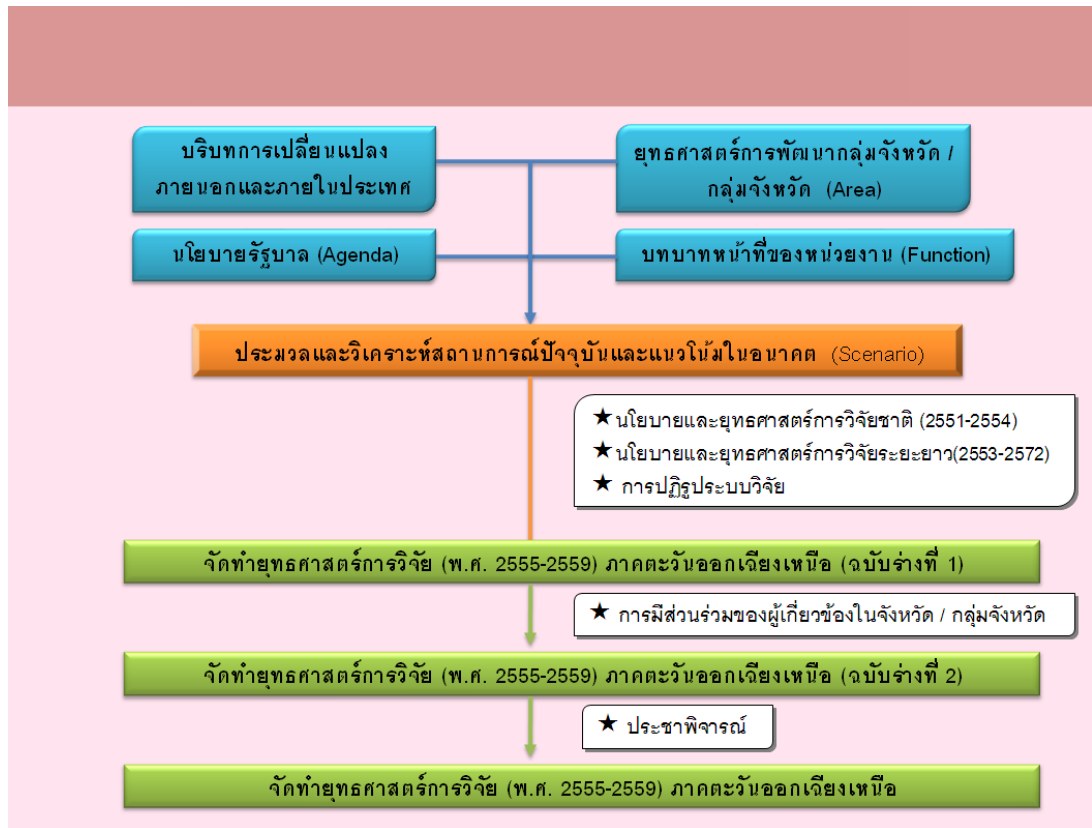

ภาพที่ 2 หลักการและแนวคิดการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบบมีส่วนร่วม

4.2 กระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การวิจัย

ทำการศึกษาบริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังศึกษาสภาพทั่วไปและศักยภาพตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาค แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลและวิเคราะห์สถานการณ์ในอนาคต จากนั้นนำไปผนวกกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติระยะสั้น (พ.ศ. 2551-2554) และระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572) และปฏิรูประบบการวิจัยในการจัดทำร่างฉบับที่ 1 ยุทธศาสตร์วิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากนั้นสร้างการมีส่วนร่วมทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยได้จัดประชุมระดมความคิดจำนวน 6 ครั้ง และจัดประชุมประชาสัมพันธ์จำนวน 1 ครั้ง รวมเป็นจำนวน 7 ครั้ง ดังนี้คือ ครั้งที่ 1 ที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดเลย, ครั้งที่ 2 ที่จังหวัดมหาสารคามซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจากจังหวัดต่าง ๆ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด, ครั้งที่ 3 ที่จังหวัดสกลนครซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ได้แก่ จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร ครั้งที่ 4 ที่จังหวัดอุบลราชธานีซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ, ครั้งที่ 5 ที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจากจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ แล้วนำผลการประชุมระดมความคิดทั้ง 5 ครั้ง มาจัดทำร่างฉบับที่ 2 ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วจัดประชุมระดมความคิด ครั้งที่ 6 ที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมที่คัดเลือกมาจากการประชุมครั้งที่ผ่านมามาทั้ง 5 ครั้งจากทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 7 ที่จังหวัดขอนแก่นเป็นการจัดประชุมประชาสัมพันธ์(ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ฉบับที่ 2) ที่ได้จากการประชุมครั้งที่ 6 โดยแต่ละครั้งเชิญผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ และภาคีเครือข่ายการวิจัยในจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งภาครัฐภาคเอกชน และประชาชน เช่น ส่วนราชการต่าง ๆ ในจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดและจังหวัด สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สภาหอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด ภาคเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นายกเทศมนตรีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. และ อบจ.) ผู้ทรงคุณวุฒิ ปราชญ์ชาวบ้าน ประชาชน และสื่อมวลชน

ภาพที่ 3 กระบวนการการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
แบบมีส่วนร่วม

บทที่ 5

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิสัยทัศน์

มีองค์ความรู้จากการวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อการเรียนรู้และใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและภาคอย่างสมดุลและยั่งยืน

พันธกิจ

- 1) สร้างและพัฒนางานองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในการคงความสุขของประชาชนและเมื่อนำอยู่
- 2) พัฒนาศักยภาพมนุษย์และสังคมที่มีภูมิคุ้มกัน ควบคุมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุล
- 3) พัฒนาขีดความสามารถของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน
- 4) การบริหารจัดการงานวิจัยและผลงานการวิจัยแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์การวิจัย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาด้านสังคม

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่เป็นการมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้และทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะเพื่อความมั่นคงในชีวิตและอาชีพ รวมทั้งเกิดการคงความสุขในสังคม และชุมชนหรือเมืองน่าอยู่นับบริบทของภาคที่มีประชากรมากที่สุดแต่ขาดโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและปัญหาด้านสุขภาพ พร้อมทั้งมีประชากรสูงวัยมากขึ้น อันนี้มีผลให้แนวโน้มเป็นสังคมพึ่งพิงและผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น รวมทั้งสถาบันครอบครัวอ่อนแอและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีการรวมกลุ่มที่เป็นเอกฉันท์และมีความโดดเด่นด้านศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงได้กำหนดเป็นกลยุทธ์การวิจัย ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 ปฏิรูปการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน ทั้งในและนอกระบบ ตลอดจนพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาและผลกระทบ
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นระดับชาติ

และนานาชาติ

- 3) การวิจัยและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ในสังคมและสถาบันการศึกษา
- 5) การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาที่เป็นเอกลักษณ์
- 6) การวิจัยและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและเด็กก่อนวัยเรียน
- 7) การวิจัยส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านการศึกษา
- 8) การวิจัยและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 9) การวิจัยการเพื่อบริหารจัดการให้ได้มาตรฐานการศึกษาเท่าเทียมกันทั่วประเทศและอาชีวศึกษาที่เป็นเอกลักษณ์
- 10) การวิจัยการบริหารจัดการให้ได้มาตรฐานการศึกษาเท่าเทียมกันทั่วประเทศ
- 11) การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความพร้อมของภาคเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม กระบวนการสร้างจิตสาธารณะและความสามัคคีในสถาบันการศึกษาและสังคม ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยและพัฒนาประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม
- 2) การวิจัยการพัฒนาอาสาสมัครและการเสริมสร้างจิตสาธารณะในสถาบันการศึกษาและสังคม
- 3) การวิจัยเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสถาบันการศึกษาและสังคม

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 สร้างโอกาสด้านอาชีพและให้การศึกษาด้านสิทธิของผู้ใช้แรงงาน ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาศูนย์กลางการศึกษาที่หลากหลายต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับโอกาสและความพร้อมของไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ
- 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพแรงงานทั้งในและนอกระบบให้มีความพร้อมในการแข่งขันและมีความมั่นคงในชีวิต
- 4) การวิจัยเพื่อป้องกันการขาดแคลนแรงงานในทุกภาคส่วน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 4 ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การรักษาพยาบาลตลอดจน การฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนในภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ

- 3) การวิจัยเกี่ยวกับการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์
- 4) การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ
- 5) การวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ
- 6) การวิจัยเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค
- 7) การวิจัยการเฝ้าระวังและการป้องกันอุบัติเหตุทางจราจร
- 8) การวิจัยความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตประจำวันและเมืองน่าอยู่
- 9) การวิจัยสุขภาพเด็ก เยาวชน สตรี
- 10) การวิจัยปัญหาสุขภาพผู้สูงอายุ
- 11) การวิจัยโรคมะเร็งตับ-ท่อน้ำดี
- 12) การวิจัยการสื่อสารด้านสุขภาพ
- 13) การวิจัยทุนทางสังคมกับการสร้างเสริมความมั่นคงด้านสุขภาพ
- 14) การวิจัยเกี่ยวกับโรคธาลัสซีเมีย

กลยุทธ์การวิจัยที่ 5 พัฒนาและการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และการคุ้มครองภูมิปัญญา
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับสมุนไพรเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และสาธารณสุข

กลยุทธ์การวิจัยที่ 6 จัดการปัญหายาเสพติด ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาผู้มีอิทธิพล ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายบริหารจัดการปัญหายาเสพติด
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 3) การวิจัยการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงและภัยคุกคามด้านสุขภาพ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 7 จัดระบบบริการและการประกันสุขภาพ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยและพัฒนาระบบบริการและการประกันสุขภาพทางการแพทย์และสาธารณสุข
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 3) การวิจัยการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขแก่ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ
- 4) การวิจัยทางด้านสุขภาพของประชากรวัยแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 8 ส่งเสริมความเข้มแข็งและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมความเข้มแข็งของท้องถิ่นโดยกระบวนการและกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระเบียบชุมชน และสวัสดิการเพื่อความมั่นคงและความสุขของชีวิต
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการออมและการสร้างหลักประกันรายได้ตลอดจนความมั่นคงในครัวเรือน
- 4) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการและผู้สูงอายุ
- 5) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านประชาสังคม และการจัดการความรู้เพื่อจัดการความยากจนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม
- 6) การวิจัยและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้การพึ่งพาตนเองในระดับครอบครัวและชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 7) การวิจัยเพื่อเตรียมเข้าสู่สังคมแห่งผู้สูงอายุ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 9 ส่งเสริม อนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่หลากหลาย ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชาติ บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาของชาติอย่างยั่งยืน
- 2) การวิจัยเพื่อยกระดับการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมไทย และสร้างสรรค์งานศิลป์ ระดับท้องถิ่น ระดับชาติสู่การยอมรับในระดับนานาชาติ
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ต่อการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม ศิลปะขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม
- 4) การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
- 5) การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 10 พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาและการรวมกลุ่มเป็นเอกลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานภูมิปัญญาของท้องถิ่นไทย
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่าองค์ความรู้จากผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

กลยุทธ์การวิจัยที่ 11 พัฒนทางสังคมโดยองค์ความรู้ทางศาสนา ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมโดยใช้หลักทางศาสนาเป็นศูนย์กลาง
- 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันทางศาสนาในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

กลยุทธ์การวิจัยที่ 12 พัฒนาขีดสมรรถนะและศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐและภาคเอกชน
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย ตลอดจนระบบการยุติธรรม
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับการมีคุณธรรมและจริยธรรม และการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคมและการเมือง
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการต่อต้านและป้องกัน การทุจริตและการประพฤติมิชอบของภาคราชการและภาคเอกชน
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการพัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม

กลยุทธ์การวิจัยที่ 13 เสริมสร้างความมั่นคงของสังคมแห่งชาติ และบูรณาการ การแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการและผลกระทบอันเนื่องมาจากผู้ลี้ภัยหลบเข้าเมือง แรงงานต่างด้าว และแรงงานต่างถิ่น
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพและประสิทธิภาพงานการข่าวและการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งและสร้างสันติสุขในสังคม

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้เป็นการมุ่งพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและการบริการบนบริบทของภาคที่ตั้งอยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขงที่มีความพร้อมด้านระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งเป็นฐานการผลิตอาหารและพลังงานทดแทน ตลอดจนเป็นพื้นที่ที่มีข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดในประเทศและมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นและได้รับการพัฒนาและสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานจึงได้กำหนดกลยุทธ์การวิจัย ได้ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 ปรับปรุงประสิทธิภาพและมาตรฐานการผลิตด้านพืช

ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาพันธุ์และกระบวนการกระจายพืชพันธุ์ดี
- 2) การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิต การเก็บเกี่ยว และขนส่งของข้าว, มันสำปะหลัง อ้อย ยางพาราและอื่น ๆ
- 3) การวิจัยการจัดเขตพื้นที่การปลูกพืชหลักตามศักยภาพของพื้นที่

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 เพิ่มศักยภาพการแข่งขันข้าวหอมมะลิและข้าวพื้นเมืองในตลาดโลก ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพข้าวหอมมะลิ
- 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาวิธีการรับรองมาตรฐานข้าวหอมมะลิ
- 3) การวิจัยการตลาดข้าวหอมมะลิ
- 4) การวิจัยเพื่อการผลิตและการแปรรูปเพิ่มมูลค่าของข้าวหอมมะลิ
- 5) การวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงด้านการผลิตข้าวหอมมะลิ
- 6) การวิจัยเพื่อหาแนวทางการตลาดข้าวพื้นเมืองและผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 พัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกจากศักยภาพของภาคที่เป็นฐานการผลิตอาหาร และพลังงานทดแทนของประเทศ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานทดแทน
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานทางเลือก
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับวิธีการและมาตรการการประหยัดพลังงานทดแทน
- 4) การวิจัยและพัฒนาศักยภาพของแหล่งวัตถุดิบเพื่อใช้ผลิตพลังงานทางเลือก
- 5) การวิจัยการใช้ของเหลือใช้จากการเกษตรเพื่อเป็นพลังงานทดแทน
- 6) การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชพลังงานทดแทน
- 7) การวิจัยเพื่อความสะดวกของความสะดวกทางอาหาร และการผลิตพลังงานทดแทน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 4 พัฒนาระบบการผลิตให้สามารถทำการปศุสัตว์อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาสัตว์เศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอาหารสัตว์และระบบการผลิตปศุสัตว์ที่ปลอดภัย
- 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาพืชและจุลินทรีย์ต่อการเพิ่มภูมิคุ้มกันและลดสารเคมี

ในการผลิตสัตว์

- 4) การวิจัยการผลิตสัตว์ทางเลือก เช่น แพะ แกะ กระบือ
- 5) การวิจัยเพื่อการอนุรักษ์สัตว์ป่า และอื่นๆ
- 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาและการใช้วิทยาการและเทคโนโลยีสำหรับการผลิตสัตว์
- 7) การวิจัยเพื่อสร้างสายพันธุ์ที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

กลยุทธ์การวิจัยที่ 5 การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำจืด ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยและพัฒนาเพื่อเร่งอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำจืดท้องถิ่น
- 2) การวิจัยเพื่อนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาใช้ผลิตสัตว์น้ำจืดอย่างปลอดภัย

กลยุทธ์การวิจัยที่ 6 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปทางอุตสาหกรรมเกษตรให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวัตถุดิบทางอุตสาหกรรมเกษตรในประเทศ
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอุตสาหกรรมเกษตร
- 3) การวิจัยและพัฒนาการแปรรูปทางการเกษตร
- 4) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน
- 5) การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพของการเป็นฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรมเกษตร
- 6) การวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรและพืชผักสวนครัวเพื่อเป็นอาหารและเครื่องดื่ม
- 7) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการผลิตและการแปรรูป
- 8) การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภค (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ)
- 9) การวิจัยเพื่อเสริมความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน(OTOP-SMEs)
- 10) การวิจัยกลไกเพื่อการกระจายความเสี่ยงด้านอุตสาหกรรมเกษตร

กลยุทธ์การวิจัยที่ 7 สร้างโครงข่ายรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมจากภาคอื่นๆ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานและยกระดับประสิทธิภาพการบริการด้านโครงข่ายโลจิสติกส์ (Logistics)
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งและการกระจายสินค้าที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 8 พัฒนาและสร้างศักยภาพด้านวิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่าด้านอุตสาหกรรม ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาการและเทคโนโลยี ด้านอุตสาหกรรมเกษตร

กลยุทธ์การวิจัยที่ 9 สร้างมูลค่าเพิ่มและคลัสเตอร์ของสิ่งทอ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าจากหม่อนไหมและฝ้าย
- 2) การวิจัยการตลาดผลิตภัณฑ์จากไหมและฝ้าย
- 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการฟอกย้อมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 4) การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างคลัสเตอร์ของสิ่งทอที่เข้มแข็งและยั่งยืน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 10 ส่งเสริมการทำการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขความยากจนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การวิจัยเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาการประกันรายได้ของเกษตรกร
- 3) การวิจัยรูปแบบการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมแต่ละพื้นที่
- 4) การวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่น

กลยุทธ์การวิจัยที่ 11 ปรับระบบการผลิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกษตรทฤษฎีใหม่
- 2) การวิจัยระบบการทำฟาร์ม
- 3) การวิจัยเกษตรอินทรีย์ และเกษตรปลอดภัย
- 4) การวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว

กลยุทธ์การวิจัยที่ 12 พัฒนาระบบชลประทานที่ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อการกักเก็บและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำในท้องถิ่น
- 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบชลประทาน โครงข่ายที่ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร
- 3) การวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำชลประทาน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 13 เพิ่มความหลากหลายของสินค้า OTOP และพัฒนามาตรฐาน พร้อมทั้งเชื่อมโยงตลาด ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาสินค้า OTOP ให้ได้มาตรฐาน
- 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้า OTOP
- 3) การวิจัยและพัฒนากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP

กลยุทธ์การวิจัยที่ 14 พัฒน่องค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นพื้นฐาน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าของท้องถิ่น
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการผลิตและการตลาดสินค้าในระดับชุมชนที่เหมาะสม โดยใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล
- 4) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์การวิจัยที่ 15 ประยุกต์วิทยาการและเทคโนโลยีสนับสนุนในการพัฒนาสินค้า ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและผลิตภัณฑ์
- 2) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารและคมนาคมเพื่อความสุขของสังคม

กลยุทธ์การวิจัยที่ 16 พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจทางด้านการท่องเที่ยว

ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 4) การวิจัยการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากร ด้านการท่องเที่ยว
- 5) การวิจัยและพัฒนากการท่องเที่ยวบนฐานชุมชน สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้
- 6) การวิจัยและพัฒนากการท่องเที่ยวชายแดน
- 7) การวิจัยด้านนวัตกรรมและสื่อสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยว
- 8) การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการท่องเที่ยวชุมชน
- 9) การวิจัยและพัฒนากการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยว
- 10) การวิจัยความหลากหลายของชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงเพื่อการท่องเที่ยว

กลยุทธ์การวิจัยที่ 17 พัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางการเงินและ
แนวทางการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากวิกฤตการเงิน
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการค้า ข้อตกลงการค้าเสรี และ
การเชื่อมอาเซียนสู่สากล
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน
ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน
- 4) การวิจัยเกี่ยวกับกลไกที่เหมาะสมในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
(ASEAN Economic Community)
- 5) การวิจัยเพื่อเป็นศูนย์กลาง (HUB) ด้านสุขภาพของกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
- 6) การวิจัยเพื่อเป็นศูนย์กลาง(HUB)ด้านการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ของกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
- 7) การวิจัยเกี่ยวกับการค้าชายแดน
- 8) การวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพของกลุ่มอนุภูมิภาคเพื่อผลประโยชน์
ด้านเศรษฐกิจร่วม
- 9) การวิจัยผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว
- 10) การวิจัยโอกาสทางการตลาดของ ธุรกิจ SMEs และสินค้า OTOP
- 11) การวิจัยเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการค้าชายแดน
- 12) การวิจัยผลกระทบของการค้าข้ามชาติต่อการค้าท้องถิ่น

กลยุทธ์การวิจัยที่ 18 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ประกอบด้วย
แผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยและพัฒนาด้านกฎเกณฑ์และผลกระทบที่เอื้อต่อความสามารถ
ในการแข่งขันของการค้าท้องถิ่น
- 2) การวิจัยโครงข่ายคมนาคม (Logistics) เพื่อรองรับแผนการขยายตัว
ด้านการท่องเที่ยว
- 3) การวิจัยโครงข่ายคมนาคม (Logistics) เพื่อรองรับแผนการขยายตัว
ด้านระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาค

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การอนุรักษ์ เสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการฟื้นฟูและพัฒนาตลอดจนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านสังคม และเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน บนบริบทของภาคที่สภาวะอากาศโลกร้อนขึ้นทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลดและพื้นที่ดินเค็มจำนวนมาก การขยายตัวของชุมชนเมืองมากขึ้นอันมีผลให้เกิดมลพิษ แต่ภาคนี้เป็นแหล่งที่มีความหลากหลายด้านทรัพยากรธรรมชาติและมีทรัพยากรแร่จำนวนมากที่ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์รวมทั้งความโดดเด่นซากดึกดำบรรพ์ ซึ่งกำหนดเป็นกลยุทธ์วิจัย ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 ฟื้นฟูทรัพยากรดินให้เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับวิธีการปรับปรุงคุณภาพดินให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในแต่ละท้องถิ่น
- 2) การวิจัยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ
- 3) การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการทำลายอินทรีย์วัตถุบนพื้นที่เกษตรกรรม
- 4) การวิจัยเกี่ยวกับการใช้วัสดุเหลือใช้การเกษตรในการปรับปรุงดิน
- 5) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการตรวจสอบสารเคมีปนเปื้อนในดิน
- 6) การวิจัยด้านการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานบนฐานชีววิธีและระบบนิเวศน์

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 ป้องกันการแพร่กระจายและฟื้นฟูดินเค็ม ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยแนวทางการบริหารจัดการดินเค็มเพื่อป้องกันการกระจายตัว
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อใช้ประโยชน์ดินเค็มอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 พัฒนานวัตกรรมและบูรณาการองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับทางสังคมศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับวิถีชุมชนกับทรัพยากรแร่
- 2) การวิจัยเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแร่
- 3) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ด้านการใช้ทรัพยากรแร่โดยไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4) การวิจัยด้านกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่อย่างเป็นธรรมและเหมาะสม

5) การวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลการทำเหมืองแร่

6) การวิจัยผลกระทบของการทำเหมืองแร่ต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 4 พัฒนาศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1) การวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมและองค์ความรู้เพื่อการกักเก็บน้ำ

2) การวิจัยการอนุรักษ์น้ำเพื่อเป็นต้นทุนในช่วงฤดูแล้ง

3) การวิจัยรูปแบบและวิธีการใช้น้ำบนดิน น้ำใต้ดินในชุมชน ด้านการเกษตร

และด้านอุตสาหกรรมอย่างผสมผสาน

4) การวิจัยต่อยอดภูมิปัญญาการจัดการน้ำของชุมชน

5) การวิจัยเพื่อหารูปแบบ และกฎระเบียบการบริหารจัดการน้ำ

อย่างมีประสิทธิภาพ

6) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาฝนหลวงตามรอยเบื้องพระยุคลบาท

กลยุทธ์การวิจัยที่ 5 พัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทานให้เต็มศักยภาพและป้องกันการบุกรุกพื้นที่ชุ่มน้ำ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1) การวิจัยเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ

และมีความเปราะบางเชิงนิเวศน์

2) การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำโดยชุมชนมีส่วนร่วม

3) การวิจัยแบบจำลองปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 6 เร่งอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม และส่งเสริมการปลูกป่า ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1) การวิจัยเพื่อคุ้มครองรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำให้มากเพียงพอและเอื้อต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

2) การวิจัยเพื่อคุ้มครองและใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

3) การวิจัยเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคุ้มครองและใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนที่เหมาะสม

4) การวิจัยเพื่อการจัดแบ่งเขตพื้นที่ป่า

กลยุทธ์การวิจัยที่ 7 ลดภาวะโลกร้อนและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากแสงอาทิตย์และพลังงานทดแทนอื่น ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อหาแนวทางการลดภาวะโลกร้อนโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ประโยชน์จากพลังงานแสงอาทิตย์ และพลังงานทดแทนอื่น
- 3) การวิจัยผลการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศต่อทรัพยากรการเกษตร
- 4) การวิจัยเพื่อการลดมลพิษทางอากาศที่มีผลต่อการก่อภาวะโลกร้อน
- 5) การวิจัยเพื่อการตรวจสอบและติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศ
- 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาแบบจำลองพลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานทางเลือกอื่นเพื่อการผลิตไฟฟ้า
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 8 เพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมมลพิษ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยการลดปริมาณของเสียจากชุมชนและอุตสาหกรรม
- 2) การวิจัยเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีสะอาดในภาคการผลิตหลักของภาค
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงกระบวนการผลิตที่ใช้วัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) การวิจัยด้านวิทยาการและเทคโนโลยีการจัดการน้ำเสียอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 9 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากของเสีย ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่
- 2) การวิจัยพัฒนารูปแบบการบำบัดน้ำเสียของชุมชน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 10 การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและความโดดเด่นด้านชาติพันธุ์ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศการปลูกพืชเชิงเดี่ยว
- 4) การวิจัยด้านการจัดการทรัพยากรชีวภาพชุมชนและท้องถิ่น
- 5) การวิจัยเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาอุทยานด้านชาติพันธุ์
- 7) การวิจัยเพื่อปลูกสร้างจิตสำนึกและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์

ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8) การวิจัยเพื่อจัดการระบบฐานข้อมูลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมและบุคลากรทางการวิจัย

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นพัฒนาและการนำความรู้วิทยาการและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ควบคู่การพัฒนาทรัพยากรบุคคล จึงได้กำหนดเป็นกลยุทธ์การวิจัย ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 พัฒนาและสร้างศักยภาพด้านวิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาการและเทคโนโลยี ด้านอุตสาหกรรม
- 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านสังคม ด้านเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 การพัฒนาและสร้างวิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านสังคม ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารและคมนาคมเพื่อคงความสุขของสังคม
- 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และวิทยาการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและรักษาโรค
- 3) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมความภูมิใจความเป็นไทย

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 พัฒนานวัตกรรมและบูรณาการวิทยาการใหม่ทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับทางสังคมศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน
- 2) การวิจัยเกี่ยวกับวิทยาการจัดทำฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติ

เพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

3) การวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมและองค์ความรู้เพื่อการกักเก็บน้ำ

4) การวิจัยเพื่อการใช้วิทยาการและเทคโนโลยีต่อยอดภูมิปัญญา

การจัดการน้ำของชุมชน

5) การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากรและภูมิปัญญาของประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสมที่เข้าถึงประชาชนและประชาสังคมอย่างแพร่หลาย

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการวิจัยและผลงานวิจัยด้วยการบริหารจัดการด้านการวิจัยให้เป็นฐานความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมของภาค บบบริบทของภาคที่การวิจัยมีทุนสนับสนุนไม่เพียงพอ การวิจัยมีความซ้ำซ้อนและขาดการต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยไม่เต็มที่และมีนักวิจัยไม่เพียงพอมุ่งเน้นการวิจัยในการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัย การบริหารจัดการองค์ความรู้ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากรการวิจัยและภูมิปัญญา เพื่อใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะจึงกำหนดเป็น 3 กลยุทธ์การวิจัย ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 พัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของประเทศ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1) การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารและจัดสรรงบประมาณการวิจัย

โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

2) การวิจัยบทบาทของสถาบันการศึกษาในการพัฒนาและผลิตบุคลากร

ตามความต้องการของพื้นที่

3) การวิจัยการเข้าถึงทรัพยากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาการ

สาขาต่างๆ ตลอดจนองค์ความรู้ในประเทศและจากต่างประเทศ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 การบริหารจัดการความรู้ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และ ภูมิปัญญาของประเทศ และจากต่างประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1) การวิจัยการพัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม

สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

- 2) การวิจัยระบบและกลไกการคุ้มครองสิทธิประโยชน์และทรัพย์สินทางปัญญา
อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการผลักดันสู่การสร้างทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้
ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และสาธารณะ
- 4) การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าด้านทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัย
- 5) การวิจัยการพัฒนามาตรฐานข้อมูลการวิจัยและดัชนีด้านการวิจัยที่เหมาะสมแก่
การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและการพัฒนาท้องถิ่น
- 6) การวิจัยการพัฒนาองค์กรวิจัยและนักวิจัยระดับภูมิภาคและระดับชุมชน
- 7) การวิจัยการพัฒนาเครือข่ายด้านวิทยาการและเทคโนโลยี

**กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 วิเคราะห์และประเมินผลเพื่อการพัฒนาศักยภาพและ
ความสามารถด้านการวิจัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพ** ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

- 1) การวิจัยระบบการวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อการพัฒนาศักยภาพ
และความสามารถในการวิจัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพ
- 2) การวิจัยการพัฒนามาตรฐานนักวิจัยและการวิจัยของประเทศสู่ระดับสากล

บทที่ 6

กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบบมีส่วนร่วม โดยการจัดประชุมระดมความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องตามกลุ่มจังหวัดต่างๆ นอกจากการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ การวิจัยและแผนงานวิจัยแล้ว ยังได้เสนอกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นจำนวน 8 กลุ่มเรื่องตามความสำคัญของแผนงานวิจัยและกลยุทธ์การวิจัยภายใต้ยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อปรับตัวตามศักยภาพและบริบทขอภาคต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้วยความต้องการองค์ความรู้และผลงานวิจัย ในการเร่งแก้ปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตและภาคอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพร้อมทั้งเชื่อมโยงสู่นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติภาพรวม ดังนั้นกลุ่มเรื่องที่ควรมุ่งเน้นจึงประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นตามบริบทของภาค และ 2) กลุ่มเรื่องที่ควรมุ่งเน้นตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยภาพรวม

6.1 กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นตามบริบทของภาค

ประกอบด้วย 8 กลุ่มเรื่องที่เชื่อมโยงในมิติยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และแผนงานวิจัย

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนเข้มแข็ง
2. การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพ
3. การจัดการทรัพยากรน้ำ
4. การจัดการทรัพยากรดินและป่า
5. การพัฒนาด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร
6. ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก
7. ระเบียบเศรษฐกิจและสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
8. การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

กลุ่มเรื่องที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนเข้มแข็ง

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนด้วยการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะพร้อมทั้งการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผสมผสานศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี ในการเพิ่มสมรรถนะและโอกาสด้านอาชีพและพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันควบคู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านสังคมภายใต้การเมืองที่มีความขัดแย้งและภัยคุกคามของยาเสพติด รวมทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง

เป้าประสงค์ : คนมีความสุข ชุมชนเข้มแข็ง

กลุ่มเรื่องที่ 2 การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพ

การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพป้องกันและการรักษาตลอดจนการฟื้นฟูผู้ป่วย การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ควบคุมการพัฒนาวิทยาการใหม่ทางสาธารณสุข การพึ่งพาตนเองและเสริมสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพในกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แรงงาน ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส รวมถึงการวิจัยด้านการแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือก และการวิจัยเพื่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

เป้าประสงค์ : สุขภาพของประชาชนและระบบการจัดการสาธารณสุขดีขึ้น

กลุ่มเรื่องที่ 3 การจัดการทรัพยากรน้ำ

การวิจัยเกี่ยวกับระบบชลประทานและโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนร่วมกับการพัฒนาวิทยาการด้านเทคนิค ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ทั้งในและนอกระบบชลประทานของประเทศ ตลอดจนกลุ่มน้ำให้มีประสิทธิภาพและพอเพียง

เป้าประสงค์ : มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีระบบและมีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอและยั่งยืน

กลุ่มเรื่องที่ 4 การจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้

การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้ซึ่งครอบคลุมถึงการป้องกันและฟื้นฟูดินเค็ม การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้รวมทั้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดที่บูรณาการองค์ความรู้ใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชุมชน

เป้าประสงค์ : มีการบริหารจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้ที่เหมาะสมบนฐานความรู้และลดการขัดแย้ง

กลุ่มเรื่องที่ 5 การพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรทั้งพืช ปศุสัตว์และสัตว์น้ำเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของภาคและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งครอบคลุมรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ มาตรฐานสินค้า

และผลิตภัณฑ์ ความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) ความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security) ระบบขนส่งสินค้าและวิทยาการสมัยใหม่ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

เป้าประสงค์ : เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจของภาค สร้างรายได้ให้กับชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

กลุ่มเรื่องที่ 6 ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก

การวิจัยเกี่ยวกับการลดภาวะโลกร้อนและผลกระทบ การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานทดแทน พลังงานชีวภาพ และพลังงานทางเลือกของภาคที่เป็นพื้นฐานการผลิตอาหารและพืชพลังงานของประเทศที่ก่อให้เกิดความคุ้มค่า ประหยัด มีประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ : สังคมมีความรู้และมีจิตสำนึกเกี่ยวกับผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศและการใช้พลังงานอย่างเหมาะสมพร้อมทั้งการพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกอื่นๆ อันก่อให้เกิดการประหยัดเงินตราและทั้งลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของชุมชนและประเทศ

กลุ่มเรื่องที่ 7 ระเบียบเศรษฐกิจและสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเศรษฐกิจและสังคมร่วมกับประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ที่ครอบคลุมด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การบริการรวมถึงบริการด้านสุขภาพ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียน

เป้าประสงค์ : การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ การผูกมิตรสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

กลุ่มเรื่องที่ 8 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับประชาคมในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและอาเซียน

เป้าประสงค์ : สร้างคุณค่าจากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างรายได้ให้กับชุมชน เพิ่มรายได้ให้กับประเทศ และนำไปสู่การสร้างเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ

6.2 กลุ่มเรื่องที่ควรมุ่งเน้นตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยภาพรวม

ประกอบด้วย 13 กลุ่มเรื่อง ซึ่งแต่ละกลุ่มเรื่องมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มเรื่องที่ควรมุ่งเน้นตามบริบทของภาค ดังนี้

กลุ่มเรื่องที่ 1 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

การวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่กับศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในการคืนความสุขอย่างมั่นคงในการดำรงชีวิตและอาชีพพร้อมกับพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนบริบทของภาคและการต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

เป้าประสงค์ : สังคมมีความเข้มแข็ง ลดปัญหาการว่างงาน ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและมีความสุข

กลุ่มเรื่องที่ 2 ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศไทย การปฏิรูปการเมืองทุกระดับ ร่วมกับการจัดการปัญหาอาชญากรรมและผู้ทรงอิทธิพลเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การพัฒนาขีดสมรรถนะและศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยการปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ตลอดจนเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศเกี่ยวกับปัญหาสถานการณ์ชายแดนและความไม่สงบภายในประเทศด้วยการบริหารจัดการด้านความขัดแย้งระหว่างรัฐบาล ท้องถิ่นและกลุ่มประชาสังคม พร้อมทั้งสร้างสันติสุขในสังคม

เป้าประสงค์ : เกิดความมั่นคงในภาคเกิดความปรองดอง มีความสมานฉันท์และความเป็นธรรมในสังคม ประชาชนมีความสุข

กลุ่มเรื่องที่ 3 การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้

การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา การจัดการศึกษา และรูปแบบการศึกษาในระบบและนอกระบบที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตเพื่อให้คนมีความรู้ ความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ รวมทั้งการสร้างโอกาสด้านอาชีพและด้านสิทธิหน้าที่

เป้าประสงค์ : ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของภาคที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อันนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของสังคมฐานความรู้ในทุกระดับ และสร้างโอกาสด้านอาชีพในภาคเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย

กลุ่มเรื่องที่ 4 การจัดการทรัพยากรน้ำ

การวิจัยเกี่ยวกับระบบชลประทานและโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนร่วมกับการพัฒนาวิทยาการด้านเทคนิค ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ทั้งในและนอกระบบชลประทานของภาคตลอดจนลุ่มน้ำให้มีประสิทธิภาพและพอเพียง

เป้าประสงค์ : มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีระบบและมีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอและยั่งยืน

กลุ่มเรื่องที่ 5 ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก

การวิจัยเกี่ยวกับการลดภาวะโลกร้อนและผลกระทบ การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานทดแทน พลังงานชีวภาพ และพลังงานทางเลือกของภาคที่เป็นพื้นฐานการผลิตอาหารและพืชพลังงานของประเทศที่ก่อให้เกิดความคุ้มค่า ประหยัด มีประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ : สังคมมีความรู้และมีจิตสำนึกเกี่ยวกับผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศและการใช้พลังงานอย่างเหมาะสมพร้อมทั้งการพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกอื่นๆ อันก่อให้เกิดการประหยัดเงินตราและทั้งลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของชุมชนและประเทศ

กลุ่มเรื่องที่ 6 การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า

การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรทั้งพืช ปศุสัตว์และสัตว์น้ำเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของภาคและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งครอบคลุมรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ มาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) ความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security) ระบบขนส่งสินค้าและวิทยาการสมัยใหม่ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

เป้าประสงค์ : เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจของภาค สร้างรายได้ให้กับชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

กลุ่มเรื่องที่ 7 การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ

การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพป้องกันและการรักษาตลอดจนการฟื้นฟูประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขต่อวิทยาการใหม่ทางสาธารณสุข การพึ่งพาตนเองและเสริมสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพในกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ใช้แรงงาน, ผู้สูงวัย, ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส รวมถึงการวิจัยด้านการแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์

แผนไทย และแพทย์ทางเลือก และการวิจัยเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ และสาธารณะ

เป้าประสงค์ : สุขภาพของประชาชนและระบบการบริการการสาธารณสุขที่ดี

กลุ่มเรื่องที่ 8 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติ

การวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้ ซึ่งครอบคลุมถึงการป้องกันและฟื้นฟูดินเค็ม การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้รวมทั้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดที่บูรณาการองค์ความรู้ใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชุมชนตลอดจนใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและความโดดเด่นด้านชาวดึกดำบรรพ์

เป้าประสงค์ : มีการบริหารจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้ที่เหมาะสมบนฐานความรู้ และลดการขัดแย้ง

กลุ่มเรื่องที่ 9 เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างศักยภาพด้านวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่อเพิ่มมูลค่าด้านอุตสาหกรรมต่างๆทุกระดับ ร่วมกับการประยุกต์วิทยาการและเทคโนโลยีสนับสนุนในการพัฒนาสินค้า

เป้าประสงค์ : เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน จากการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่สนับสนุนภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กลุ่มเรื่องที่ 10 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การวิจัยเพื่อการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับประชาคมในอนุภาคลุ่มน้ำโขงและอาเซียน

เป้าประสงค์ : สร้างคุณค่าจากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างรายได้ให้กับชุมชน เพิ่มรายได้ให้กับประเทศ และนำไปสู่การสร้างเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ

กลุ่มเรื่องที่ 11 สังคมผู้สูงอายุ

การวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของผู้สูงอายุทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาภาคและการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่สังคม

เป้าประสงค์ : ผู้สูงอายุมีความสุขในชีวิตอย่างมั่นคงและสร้างคุณค่าให้กับสังคม

กลุ่มเรื่อง 12 ระบบโลจิสติกส์

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์อย่างบูรณาการทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการด้านโลจิสติกส์ การพัฒนาบุคลากรด้านโลจิสติกส์ และระบบบริหารจัดการขนส่งที่เหมาะสมเพื่อรองรับการขยายตัวด้านสังคมและเศรษฐกิจของภาคทั้งด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ความมั่นคง ตลอดจนส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคด้านการพัฒนาเป็นระเบียบเศรษฐกิจและสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

เป้าประสงค์ : ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กลุ่มเรื่องที่ 13 การปฏิรูประบบวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูประบบวิจัยที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ในด้านนโยบายการวิจัย งบประมาณการวิจัย ประเด็นการวิจัย สถาบันวิจัย บุคลากรวิจัย โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการวิจัย มาตรฐานการวิจัย การจัดการผลผลิตการวิจัย ฐานข้อมูลการวิจัย การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องในระบบวิจัยซึ่งรวมถึงผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย การติดตามและประเมินผล กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และอื่นๆในส่วนภาค เพื่อเป็นพื้นฐานอันมั่นคงในการพัฒนาประเทศสู่สังคมฐานปัญญา (Wisdom Based Society) และนำไปสู่สังคมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy and Society)

เป้าประสงค์ : มีระบบบริหารจัดการการวิจัยของภาคที่มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม พร้อมทั้งนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสร้างขีดความสามารถของภาคและก่อให้เกิดสังคมฐานปัญญา

บทที่ 7

การบริหารยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

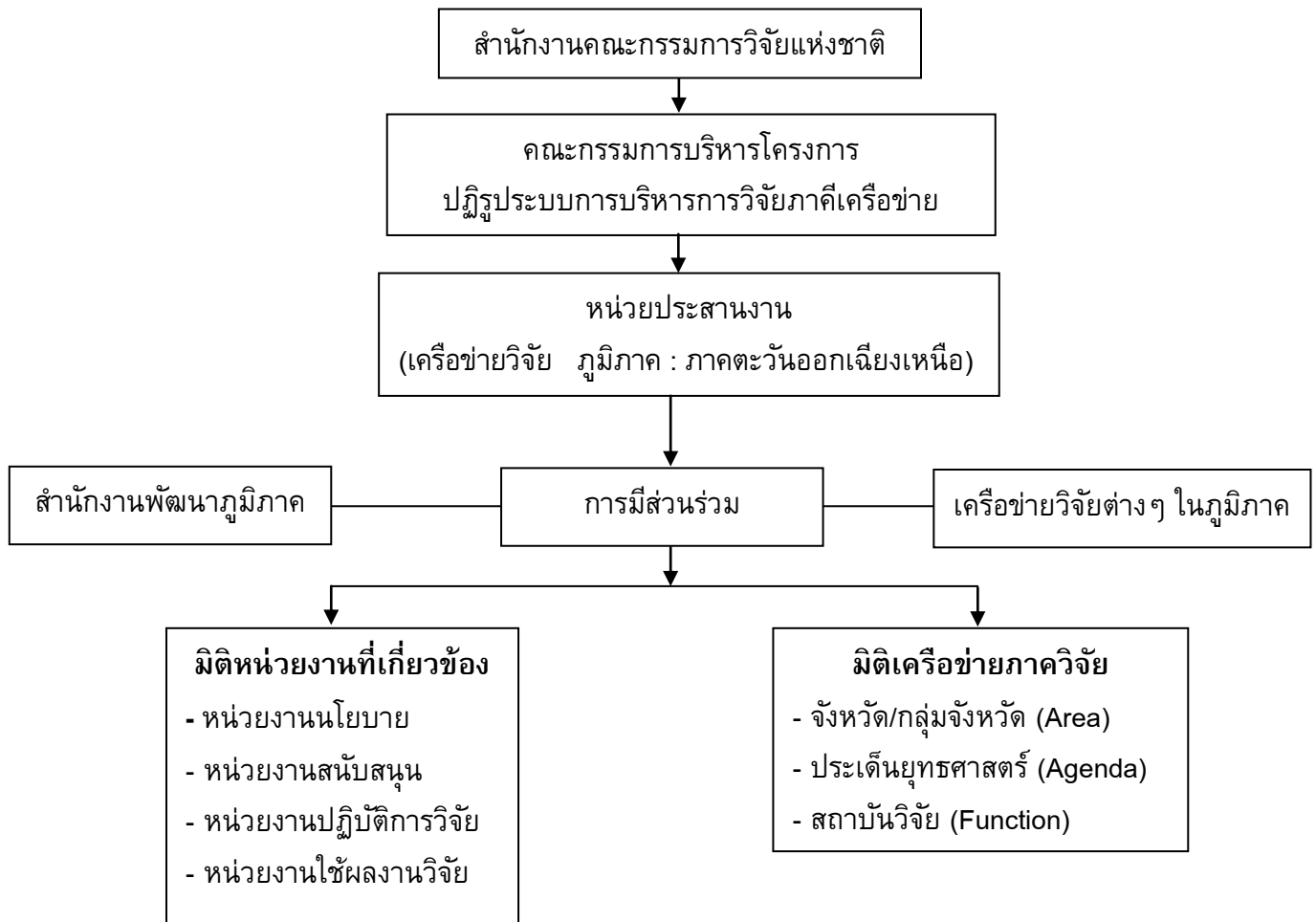
7.1 การแปลงยุทธศาสตร์การวิจัยสู่การปฏิบัติ

การแปลงยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่การนำไปปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้ตระหนักในเรื่องนี้จึงได้ศึกษาการผลักดันนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2553) สู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2550 โดยการจัดประชุมระดมความคิดในการกำหนดกลไกการบริหารนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) แบบมีส่วนร่วมในระดับภาค และยังทำการศึกษาด้านแบบนาร่องในการนำกลไกการบริหารดังกล่าวสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น และจังหวัดพบว่า การผลักดันนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) สู่การปฏิบัติอย่างแท้จริงและเกิดผลเป็นรูปธรรมนั้น การวิจัยนั้นต้องสามารถบูรณาการกับแผนพัฒนาทุกระดับของหน่วยงานต่างๆ และความต้องการของพื้นที่ที่มีความหลากหลายด้วย กระบวนการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานเกี่ยวข้องตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและรับผิดชอบ ร่วมวางแผนและลงทุน ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ เพื่อให้ผลการวิจัยนั้นสนองความต้องการของผู้ใช้และเกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งจะทำให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยภาครัฐกับนักวิจัยท้องถิ่นหรือนักวิจัยในภาคเอกชนทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอันนำไปสู่การร่วมใช้ทรัพยากรและเกิดเครือข่ายภาคีวิจัยซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมในการนำกระบวนการวิจัยและผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาด้านอาชีพและการดำรงชีวิตประจำวัน

การจะผลักดันสิ่งต่างๆ เหล่านั้นให้เกิดมรรคผลนั้น จำเป็นต้องสร้างกลไกความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ (Function) ต่างๆ รวมถึงหน่วยงานด้านนโยบาย หน่วยงานการสนับสนุนทุนวิจัย หน่วยงานปฏิบัติการวิจัยและหน่วยงานการใช้ผลงานวิจัย มาร่วมดำเนินการวิจัยอย่างธรรมชาติในระดับท้องถิ่นจังหวัดหรือ กลุ่มจังหวัด (Area) ทางด้านยุทธศาสตร์ (Agenda) และหน่วยงานหรือสถาบัน (ภาพที่3) ดังนั้นในระยะเริ่มแรกจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานประสานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เครือข่ายวิจัยภูมิภาค) เพื่อทำหน้าที่ประสานและบริหารจัดการยุทธศาสตร์การวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติโดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคและส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมิน การดำเนินงานภารกิจตามยุทธศาสตร์การวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้บรรลุผลสำเร็จ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินการให้เกิดการบูรณาการในมิติต่างๆ ดังกล่าวและยังดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย การเชื่อมโยงฐานข้อมูลการวิจัย การแลกเปลี่ยนผลงานวิจัย และการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยในเชิงพาณิชย์และสาธารณะ ระหว่างหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการวิจัย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ทั้งในส่วนกลาง

และส่วนภูมิภาค นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และพัฒนาในระดับภูมิภาคอย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์โดยมีรายละเอียดสังเขปของหน่วยประสานงานดังนี้

ก. โครงสร้าง

ภาพที่ 4 แผนภูมิหน่วยงานประสานงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่การปฏิบัติ

ข. การกิจองค์กร

1. ด้านการบริหารจัดการ ดำเนินการบริหารจัดการในรูปคณะกรรมการในเชิงนโยบายวิจัยของชาติในระดับภูมิภาค การบริหารยุทธศาสตร์การวิจัย การประสานงาน การติดตามประเมินผลการวิจัย รวมทั้งการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการในระดับ

ภูมิภาค ร่วมกับหน่วยงานวิจัยในภูมิภาคและท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงภารกิจต่างๆ ของ วช. จากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาคด้วย

2. ด้านการเสริมสร้างความมีส่วนร่วม ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภูมิภาคในการดำเนินงานวิจัย การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย การเชื่อมโยงฐานข้อมูล การวิจัย การแลกเปลี่ยนผลงานวิจัย และการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยในเชิงพาณิชย์และสาธารณะ ระหว่างหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการวิจัย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในภูมิภาค

3. ด้านการเสริมสร้างบทบาทของ วช. ในภาค ดำเนินการเสริมสร้างบทบาทของ วช. ในการพัฒนาโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยในท้องถิ่น การผลักดันนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติในระยะต่างๆ สู่การปฏิบัติ การระดมทรัพยากรและงบประมาณเพื่อการวิจัยในภูมิภาค การเสริมสร้างภาคีเครือข่ายการวิจัยในภาค ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ตลอดจนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารการวิจัย (Management Information System, MIS) การพัฒนานักวิจัยและบุคลากรทางการวิจัยในภูมิภาค การเผยแพร่ ถ่ายทอดและนำผลงานวิจัยในภูมิภาค ไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ นอกจากนี้ ยังร่วมกับ “ศูนย์ควบคุมศัตรูพืชด้วยชีววิธีแห่งชาติในภาค” ในการบริหารจัดการงานวิจัยและขยายผลงานวิจัยสู่สังคมในภูมิภาคด้วย

7.2 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารยุทธศาสตร์การวิจัย

ในการดำเนินการกิจตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้บรรลุผลสำเร็จ ได้กำหนดแนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ดังนี้

7.2.1 การวัดผลการดำเนินงานตามแผนงานวิจัยของหน่วยงานต่างๆ

ในการวัดผลการดำเนินงานตามแผนงานวิจัยของหน่วยงานต่างๆ ควรดำเนินการให้ครอบคลุมในมิติต่างๆ ได้แก่ ด้านประสิทธิผลหรือผลสัมฤทธิ์ตามแผนงานวิจัยด้านคุณภาพ ด้านประสิทธิภาพ และด้านการพัฒนาองค์กร

7.2.1 การติดตามและประเมินผลของยุทธศาสตร์การวิจัย

7.2.2.1 การติดตามความก้าวหน้าประจำปี (Annual Report) ดำเนินการ ติดตามความก้าวหน้าของดำเนินการตามยุทธศาสตร์การวิจัย และเป็น การประเมินผลในช่วงระยะที่มีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การวิจัย

7.2.2.2 การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงานวิจัย (Summative Evaluation) ควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงการนำผลงานวิจัยไป

สนับสนุนการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด พื้นที่ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ประสบความสำเร็จ

7.2.3 การตรวจสอบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Surveillance)

การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ย่อมส่งผลบางประการต่อการบริหารแผนงานวิจัย จึงจำเป็นต้องมีการทบทวน ตรวจสอบ วิเคราะห์ความเสี่ยง และประเมินสถานการณ์อย่างเป็นระบบ เพื่อส่งสัญญาณเตือนภัยเป็นระยะๆ ให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อยุทธศาสตร์การวิจัยของกลุ่มจังหวัดและการนำยุทธศาสตร์การวิจัยของกลุ่มจังหวัดไปปฏิบัติ อันจะนำไปปรับปรุงแผนงานวิจัยให้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน ตลอดจนแผนการดำเนินงานของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งองค์กรวิจัยในภาคีเครือข่ายวิจัยที่มีการทบทวนและปรับปรุง

ในการบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดให้มี **“ระบบการบริหารการวิจัยภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาค : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” (เครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)** ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบริหารจัดการยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคและส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการกิจตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้บรรลุผลสำเร็จ

บทที่ 8

บทสรุปยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ.2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประเทศไทยมีการติดต่อและสัมพันธ์กับนานาประเทศทั่วโลก (Globalization) การเปลี่ยนแปลงใดๆที่เกิดขึ้นในโลกย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยเช่นเดียวกัน ตัวอย่างในเชิงประจักษ์ คือ ภาวะโลกร้อนและภูมิอากาศแปรปรวน ตลอดจนปัญหาการค่าน้ำมันซึ่งเป็นพลังงานฟอสซิลมีราคาสูงขึ้น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงภายในประเทศไทยและในภาคย่อมส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนและสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนและชุมชนต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อย่างมีความสุขในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสังคมที่มีภูมิคุ้มกันพร้อมทั้งการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยองค์ความรู้จากการวิจัย ดังนั้นการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยการศึกษาบริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาสภาพทั่วไปและศักยภาพ ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาค แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลและวิเคราะห์สถานการณ์ในอนาคต (Scenario) จากนั้นนำไปผนวกกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติระยะสั้น (พ.ศ.2551-2554) และนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572) และปฏิรูปกระบวนการวิจัยในการจัดทำร่างฉบับที่ 1 ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วนำไปสร้างการมีส่วนร่วมโดยการจัดประชุมระดมความคิดจำนวน 5 ครั้ง กระจายไปตามกลุ่มจังหวัดและภาพรวมอีกหนึ่งครั้ง จากนั้นทำร่างฉบับที่ 2 ยุทธศาสตร์การวิจัยและจัดประชุมประชาพิจารณ์จึงกล่าวได้ว่ายุทธศาสตร์การวิจัย(พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือฉบับนี้เกิดจากการมีส่วนร่วมในการประชุมระดมความคิดและประชาพิจารณ์จำนวน 7 ครั้งและเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติรวมทั้งที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด พร้อมทั้งนโยบายรัฐบาลและบริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศบนพื้นฐานหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการสร้างผลงานที่เป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นฐานของสังคมแห่งปัญญา (Wisdom Based Society) ในการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

วิสัยทัศน์

มีองค์ความรู้จากการวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อการเรียนรู้และใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและภาคอย่างสมดุลและยั่งยืน

พันธกิจ

- 1) สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในการคงความสุขของประชาชนและเมื่อนำอยู่
- 2) พัฒนาศักยภาพมนุษย์และสังคมที่มีภูมิคุ้มกันควบคู่การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุล
- 3) พัฒนาขีดความสามารถของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน
- 4) การบริหารจัดการงานวิจัยและผลงานการวิจัยแบบธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์การวิจัย ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้เป็นการมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้และทักษะควบคู่คุณธรรมจริยธรรมและจิตสาธารณะเพื่อความมั่นคงในชีวิตและอาชีพ รวมทั้งเกิดการคงความสุขในสังคมและชุมชนหรือเมื่อนำอยู่บนบริบทของภาคที่มีประชากรมากที่สุดแต่ขาดโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและปัญหาด้านสุขภาพ พร้อมทั้งมีประชากรสูงวัยมากขึ้น อันมีผลให้แนวโน้มเป็นสังคมแห่งการพึ่งพิงและสังคมของผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น รวมทั้งสถาบันครอบครัวอ่อนแอและมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีการรวมกลุ่มที่เป็นเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นด้านศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงได้กำหนดเป็น 13 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและสวัสดิการเพื่อความมั่นคงและคุณภาพ ของชีวิต ตลอดจนการบริหารกิจการบ้านเมืองนำอยู่ควบคู่การส่งเสริมความเข้มแข็งและการสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนด้วยศาสนาและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเยาวชนผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ เพื่อการเสริมสร้างความสันติสุขและความมั่นคงของประเทศ และความมั่นคงของมนุษย์

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้เป็นการมุ่งพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรมและด้านการบริการบนบริบทของภาคที่ตั้งอยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงที่มีความพร้อมด้านระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งเป็นฐานการผลิตอาหารและพลังงานทดแทน ตลอดจนการเป็นแหล่งที่มีข้าว

หอมมะลิที่ดีที่สุดในประเทศและมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นและได้รับการพัฒนาและสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานจึงได้กำหนดเป็น 18 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปทางการเกษตรและประมง ซึ่งครอบคลุมการเพิ่มศักยภาพข้าวหอมมะลิและสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่ออาหารและพลังงาน รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเชื่อมโยงกับประชาชน ทำการวิจัยเพื่อขยายผล นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมและการบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านพลังงาน โลจิสติกส์ และเทคโนโลยีโดยดำเนินการบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสัมพันธ์ภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การอนุรักษ์ เสริมสร้าง และพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการฟื้นฟูและพัฒนาตลอดจนการใช้ประโยชน์ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านสังคม และเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืนบนบริบทของภาคที่สภาวะอากาศโลกร้อนขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลงและพื้นที่ดินเค็มขยายจำนวนมากขึ้น การขยายตัวของชุมชนเมืองมากขึ้นอันมีผลให้เกิดมลพิษ แต่ภาคนี้เป็นแหล่งที่มีความหลากหลายด้านทรัพยากรธรรมชาติและมีทรัพยากรแร่จำนวนมากที่ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์รวมทั้งความโดดเด่นซากดึกดำบรรพ์ จึงได้กำหนดเป็น 10 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูดินและป่าไม้ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งน้ำเสียจากชุมชนและอุตสาหกรรม การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างชาญฉลาด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างแท้จริง (Meaningful Public Participation) เพื่อป้องกันและลดความขัดแย้ง รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้และใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการลดภาวะโลกร้อน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมและบุคลากรทางการวิจัย

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นพัฒนาและการนำความรู้วิทยาการและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่การพัฒนาทรัพยากรบุคคล จึงได้กำหนดเป็น 3 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยที่ใช้วิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแปรรูปด้านการเกษตร การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันรักษาโรค การอนุรักษ์และส่งเสริมความภูมิใจความเป็นไทย รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยด้วยการพัฒนาบุคลากร

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสมที่เข้าถึงประชาชนและประชาสังคมอย่างแพร่หลาย

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการวิจัย และผลงานวิจัยด้วยการบริหารจัดการด้านการวิจัยให้เป็นฐานความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมของภาคบนบริบทของภาคที่การวิจัยมีทุนสนับสนุน ไม่เพียงพอ การวิจัยมีความซ้ำซ้อนและขาดการต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยไม่เต็มที่และนักวิจัยไม่เพียงพอจึงได้กำหนดเป็น 3 กลยุทธ์การวิจัย ที่มุ่งเน้นการวิจัยในการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัย การบริหารจัดการองค์ความรู้ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากรการวิจัยและภูมิปัญญา เพื่อใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

ยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์เมื่อนำมาพิจารณาจัดความสำคัญเป็นกลุ่มเรื่องที่ควร มุ่งเน้นโดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและการเมือง ความ ต้องการผลงานวิจัยและความรู้จากการวิจัยเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การเสริมสร้างพร้อม กับการพัฒนาภาคและประเทศให้ทันกับเหตุการณ์ สามารถกำหนดกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น ตามบริบทของภาคจำนวน 8 กลุ่มเรื่อง คือ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน เข้มแข็ง 2) การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพ 3) การจัดการทรัพยากร น้ำ 4) การจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้ 5) การพัฒนาด้านการเกษตร และ อุตสาหกรรมอาหาร 6) ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก 7) ระเบียบเศรษฐกิจและ สังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 8) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว จากกลุ่มเรื่องที่ควรมุ่งเน้น ตามบริบทของภาคจำนวน 8 กลุ่มเรื่องนี้สามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นตาม นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติภาพรวมจำนวน 13 กลุ่มเรื่องโดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเรื่องที่ 1 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

การวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่กับศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันในการคืนความสุขอย่างมั่นคงในการดำรงชีวิตและอาชีพพร้อมกับพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนอย่างยั่งยืนบนบริบทของภาคและการต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และ สาธารณะ

เป้าประสงค์ : สังคมมีความเข้มแข็ง ลดปัญหาการว่างงาน ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและมีความสุข

กลุ่มเรื่องที่ 2 ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศไทย การปฏิรูปการเมืองทุกระดับ ร่วมกับการจัดการปัญหาอาชญากรรมและผู้ทรงอิทธิพลเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การพัฒนาขีดสมรรถนะและศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยการปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ตลอดจนเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศเกี่ยวกับปัญหาสถานการณ์ชายแดนและความไม่สงบภายในประเทศด้วยการบริหารจัดการด้านความขัดแย้งระหว่างรัฐบาล ท้องถิ่นและกลุ่มประชาสังคม พร้อมทั้งสร้างสันติสุขในสังคม

เป้าประสงค์ : เกิดความมั่นคงในภาคเกิดความปรองดอง มีความสมานฉันท์และความเป็นธรรมในสังคม ประชาชนมีความสุข

กลุ่มเรื่องที่ 3 การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้

การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา การจัดการศึกษา และรูปแบบการศึกษาในระบบและนอกระบบที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตเพื่อให้คนมีความรู้ ความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ รวมทั้งการสร้างโอกาสด้านอาชีพและด้านสิทธิหน้าที่

เป้าประสงค์ : ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของภาคที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อันนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของสังคมฐานความรู้ในทุกระดับ และสร้างโอกาสด้านอาชีพในภาคเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย

กลุ่มเรื่องที่ 4 การจัดการทรัพยากรน้ำ

การวิจัยเกี่ยวกับระบบชลประทานและโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนร่วมกับการพัฒนาวิทยาการด้านเทคนิค ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ทั้งในและนอกระบบชลประทานของภาคตลอดจนลุ่มน้ำให้มีประสิทธิภาพและพอเพียง

เป้าประสงค์ : มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีระบบและมีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอและยั่งยืน

กลุ่มเรื่องที่ 5 ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก

การวิจัยเกี่ยวกับการลดภาวะโลกร้อนและผลกระทบ การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานทดแทน พลังงานชีวภาพ และพลังงานทางเลือกของภาคที่เป็นพื้นฐานการผลิตอาหารและพืชพลังงานของประเทศที่ก่อให้เกิดความคุ้มค่า ประหยัด มีประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ : สังคมมีความรู้และมีจิตสำนึกเกี่ยวกับผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศและการใช้พลังงานอย่างเหมาะสมพร้อมทั้งการพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกอื่นๆ อันก่อให้เกิดการประหยัดเงินตราและทั้งลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของชุมชนและประเทศ

กลุ่มเรื่องที่ 6 การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า

การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรทั้งพืช ปศุสัตว์และสัตว์น้ำเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของภาคและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งครอบคลุมรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ มาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) ความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security) ระบบขนส่งสินค้าและวิทยาการสมัยใหม่ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

เป้าประสงค์ : เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจของภาค สร้างรายได้ให้กับชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

กลุ่มเรื่องที่ 7 การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ

การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพป้องกันและการรักษาตลอดจนการฟื้นฟูประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขต่อวิทยาการใหม่ทางสาธารณสุข การพึ่งพาตนเองและเสริมสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพในกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ใช้แรงงาน, ผู้สูงวัย, ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส รวมถึงการวิจัยด้านการแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือก และการวิจัยเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

เป้าประสงค์ : สุขภาพของประชาชนและระบบการบริการสาธารณสุขที่ดี

กลุ่มเรื่องที่ 8 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติ

การวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้ ซึ่งครอบคลุมถึงการป้องกันและฟื้นฟูดินเค็ม การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้รวมทั้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดที่บูรณาการองค์ความรู้ใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชุมชนตลอดจนใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและความโดดเด่นด้านชาวดึกดำบรรพ์

เป้าประสงค์ : มีการบริหารจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้ที่เหมาะสมบนฐานความรู้ และลดการขัดแย้ง

กลุ่มเรื่องที่ 9 เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างศักยภาพด้านวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่อเพิ่มมูลค่าด้านอุตสาหกรรมต่างๆทุกระดับ ร่วมกับการประยุกต์วิทยาการและเทคโนโลยีสนับสนุนในการพัฒนาสินค้า

เป้าประสงค์ : เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน จากการพัฒนาและ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่สนับสนุนภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กลุ่มเรื่องที่ 10 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การวิจัยเพื่อการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับประชาคมในอนุภาคลุ่มน้ำโขงและอาเซียน

เป้าประสงค์ : สร้างคุณค่าจากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างรายได้ให้กับชุมชน เพิ่มรายได้ให้กับประเทศ และนำไปสู่การสร้างเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ

กลุ่มเรื่องที่ 11 สังคมผู้สูงอายุ

การวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุควบคู่กับการพัฒนา ศักยภาพและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของผู้สูงอายุทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการนำ ศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาภาคและการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่สังคม

เป้าประสงค์ : ผู้สูงอายุมีความสุขในชีวิตอย่างมั่นคงและสร้างคุณค่าให้กับสังคม

กลุ่มเรื่อง 12 ระบบโลจิสติกส์ /

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์อย่างบูรณาการ ทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการ ด้านโลจิสติกส์ การพัฒนาบุคลากรด้านโลจิสติกส์ และระบบบริหารจัดการขนส่งที่เหมาะสม เพื่อรองรับการขยายตัวด้านสังคมและเศรษฐกิจของภาคทั้งด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ความมั่นคง ตลอดจนส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาค ด้านการพัฒนาเป็นระเบียบเศรษฐกิจและสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

เป้าประสงค์ : ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กลุ่มเรื่องที่ 13 การปฏิรูประบบวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูประบบวิจัยที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ในด้านนโยบายการวิจัย งบประมาณการวิจัย ประเด็นการวิจัย สถาบันวิจัย บุคลากรวิจัย โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการวิจัย มาตรฐานการวิจัย การจัดการผลผลิตการวิจัย ฐานข้อมูลการวิจัย การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องในระบบวิจัยซึ่งรวมถึงผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย การติดตามและประเมินผล กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และอื่นๆในส่วนภาค เพื่อเป็นพื้นฐานอันมั่นคงในการพัฒนาประเทศสู่สังคมฐานปัญญา (Wisdom Based Society) และนำไปสู่สังคมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy and Society)

เป้าประสงค์ : มีระบบบริหารจัดการการวิจัยของภาคที่มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม พร้อมทั้งนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสร้างขีดความสามารถของภาค และก่อให้เกิดสังคมฐานปัญญา

การแปลงยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมระดับท้องถิ่นและระดับภาคนั้นจำเป็นต้องสร้างกลไกความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ (Function) ต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานด้านนโยบาย หน่วยงานการสนับสนุนทุนวิจัย หน่วยงานปฏิบัติการวิจัยและหน่วยงานการใช้ผลงานวิจัยมาร่วมดำเนินการวิจัยอย่างบูรณาการในระดับท้องถิ่น จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด (Area) ทางด้านยุทธศาสตร์ (Agenda) นอกจากนี้ยังต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เป็นประจำทุกปีเพื่อการแก้ไขปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน ตลอดจนแผนการดำเนินงานของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งการทบทวนและปรับปรุงขององค์กรวิจัยในภาคีเครือข่ายวิจัยของภาคและของประเทศต่อไป

ในการบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดให้มี “ระบบการบริหารการวิจัยภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาค : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” (เครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบริหารจัดการยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค และส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการกิจตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ บรรลุผลสำเร็จ

ภาคผนวก

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้จัดทำ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)” เพื่อมุ่งเน้นให้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยของหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ และใช้เป็นกรอบทิศทางในการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของบประมาณประจำปีตามมติคณะรัฐมนตรี โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาค รวมทั้งความต้องการของพื้นที่ และสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)

นโยบายการวิจัยของชาติ (พ.ศ.2555-2559) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2554 นั้น เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ทั้งนี้ กรอบการดำเนินงานวิจัยจะเน้นงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีจุดเน้นที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและภาวะความเสี่ยงในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ในขณะที่งบประมาณการวิจัยจะกระจายไปยังหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งในภูมิภาค และมีการกลไกกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค อันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาศูนย์กลางการวิจัยเฉพาะทาง และการพัฒนาบุคลากรการวิจัยร่วมกัน ซึ่งการดำเนินยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) จะมีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ดังนั้น นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) จะเป็นพื้นฐานเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ และนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ.2553-2572)

วิสัยทัศน์การวิจัยของชาติ (พ.ศ.2555-2559) คือ “ประเทศไทยมีและใช้งานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน” โดยมีการกำหนดพันธกิจการวิจัยของชาติ (พ.ศ.2555-2559) คือ “พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการวิจัยของประเทศให้สูงขึ้น และสร้างฐานความรู้ที่มีคุณค่า สามารถประยุกต์และพัฒนาวิทยาการที่เหมาะสมและแพร่หลาย รวมทั้งให้เกิดการเรียนรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนเกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิต โดยใช้ทรัพยากรและเครือข่ายวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม”

ยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม โดยมีเป้าประสงค์การวิจัยคือ สร้างเสริมองค์ความรู้ให้เป็นพื้นฐานเพื่อความมั่นคงของประเทศโดยการสร้างความเข้มแข็งของสังคม การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต และความผาสุกของประชาชน มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต สวัสดิการเพื่อความมั่นคงของชีวิต ตลอดจนการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การสร้างความเข้มแข็งและการสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจน นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ และการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ ซึ่งมีกลยุทธ์การวิจัย 10 กลยุทธ์ คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัย รวม 139,290 ล้านบาท (ร้อยละ 32) และในระดับภูมิภาคอาจมุ่งเน้นในประเด็นการวิจัย กลยุทธ์การวิจัย และแผนงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยมีเป้าประสงค์การวิจัย คือ สร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ซึ่งครอบคลุมการสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ป่าไม้และประมง รวมทั้งการพัฒนาและจัดการองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านพลังงาน โลจิสติกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยคำนึงถึงบทบาทการแข่งขันของประเทศภายใต้การเปลี่ยนแปลง ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้ง สัมพันธภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน และสร้างสรรค์องค์ความรู้เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community – AEC) โดยดำเนินการบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ซึ่งมีกลยุทธ์การวิจัย 8 กลยุทธ์ คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัย รวม 152,349 ล้านบาท (ร้อยละ 35) และในระดับภูมิภาคอาจมุ่งเน้นในประเด็นการวิจัย กลยุทธ์การวิจัย และแผนงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การอนุรักษ์ เสริมสร้าง และพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าประสงค์การวิจัย คือ พัฒนาองค์ความรู้และฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ โดยท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการ

บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคม รวมทั้งการสร้างความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดิน ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรสัตว์น้ำรวมถึงการแบ่งปันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Meaningful Public Participation) และการวิจัยที่เกี่ยวกับการรองรับและฟื้นฟูหลังภัยธรรมชาติและภัยพิบัติในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ซึ่งมีกลยุทธ์การวิจัย 4 กลยุทธ์ คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัยรวม 34,823 ล้านบาท (ร้อยละ 8) และในระดับภูมิภาคอาจมุ่งเน้นในประเด็นการวิจัย กลยุทธ์การวิจัย และแผนงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมและบุคลากรทางการวิจัย โดยมีเป้าประสงค์การวิจัย คือ พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการพึ่งพาตนเอง โดยใช้ฐานความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาการต่าง ๆ อย่างสมดุลและเหมาะสม มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาของประเทศและสาธารณะ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยของประเทศ ซึ่งมีกลยุทธ์การวิจัย 2 กลยุทธ์ คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัยรวม 91,409 ล้านบาท (ร้อยละ 21) และในระดับภูมิภาค อาจมุ่งเน้นในประเด็นการวิจัย กลยุทธ์การวิจัย และแผนงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การปฏิรูประบบวิจัยของประเทศเพื่อการบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสมที่เข้าถึงประชาชนและประชาสังคมอย่างแพร่หลาย โดยมีเป้าประสงค์การวิจัย คือ พัฒนาระบบและกลไกการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศเพื่อบริหารจัดการความรู้ของประเทศ อย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการด้านการวิจัยของประเทศ ซึ่งมีกลยุทธ์การวิจัย 2 กลยุทธ์ คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัยรวม 17,411 ล้านบาท (ร้อยละ 4) และในระดับภูมิภาค อาจมุ่งเน้นในประเด็นการวิจัย กลยุทธ์การวิจัย และแผนงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย

อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้พิจารณาจากยุทธศาสตร์การวิจัยทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ เพื่อนำมาพิจารณาจัดความสำคัญเป็นกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น โดยคำนึงถึงวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้น ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาลำนำไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนาประเทศโดยเร็ว เพื่อบริการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สามารถกำหนด กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น 13 กลุ่มเรื่อง ได้แก่ (1) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง (2) ความมั่นคงของรัฐ และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล (3) การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ (4) การจัดการทรัพยากรน้ำ (5) ภาวะ

โลกร้อนและพลังงานทางเลือก (6) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า (7) การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาและการฟื้นฟูสุขภาพ (8) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ (9) เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม (10) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว (11) สังคมผู้สูงอายุ (12) ระบบโลจิสติกส์ และ (13) การปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ

ดังนั้น นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559) จะมีการดำเนินการเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์การวิจัย 26 กลยุทธ์การวิจัย โดยคาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อดำเนินการวิจัยตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559) ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2555-2559 รวม 435,282 ล้านบาท ซึ่งประกอบด้วย งบประมาณภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงงบประมาณวิจัยจากแหล่งทุนวิจัยอื่น โดยตระหนักถึงข้อจำกัด ด้านงบประมาณภาครัฐ ความพร้อมของประเทศ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรการวิจัยและเครือข่ายภาคีการวิจัยที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ การลดความซ้ำซ้อนในการจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การสร้างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและทุกระดับ เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการวิจัยของประเทศ โดยเฉพาะการต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ และผลักดันให้เกิดการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น และสาธารณะ ตลอดจนมีการเชื่อมโยงในการนำผลการวิจัยไปสู่การลงทุนในเชิงพาณิชย์เพิ่มมากยิ่งขึ้น ให้มากขึ้น โดยมีระบบการติดตามและประเมินผลงานวิจัยให้เป็นไปตามระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ดัชนีที่คาดหวังเมื่อสิ้นปี พ.ศ.2559 ได้แก่ ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่น เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยของภาคเอกชน:ภาครัฐเพิ่มขึ้นเป็น 1:1 บุคลากรทางการวิจัยของประเทศจะเพิ่มขึ้นจำนวน 10 คนต่อประชากร 10,000 คน สิทธิบัตรที่จดในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2554 จำนวนผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการในระดับสากลเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ผลงานวิจัยต่อยอดเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยในระดับชุมชน ท้องถิ่น และสาธารณะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2554

ในการบริหารยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ.2555-2559) ซึ่งมีการจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์การวิจัยตามแนวทางการพัฒนาประเทศในห้วงระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ.2555-2559) รวมทั้งมีการพิจารณาจัดความสำคัญและหยิบยกกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นจากกลยุทธ์การวิจัยภายใต้ 5 ยุทธศาสตร์การวิจัยดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติจะเป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ รวมทั้งประสานการบริหารดำเนินงานงบประมาณเพื่อการวิจัยตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2555-2559 โดยโครงการวิจัยที่

สอดคล้องกับ 13 กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นและการวิจัยอื่นๆ ในกลยุทธ์การวิจัยตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) จะได้รับการพิจารณาความสำคัญตามลำดับ

ภายใต้การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) จะก่อให้เกิดผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และชุมชนท้องถิ่นที่มุ่งให้มีการนำภูมิปัญญามาต่อยอด ก่อให้เกิดผลงานวิจัยเพิ่มขึ้น และมีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณะ ตลอดจนมีการเชื่อมโยงในการนำผลการวิจัยไปสู่การลงทุนในเชิงพาณิชย์เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างความผาสุกของประชาชน และสร้างศักยภาพในด้านต่างๆ รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนสืบไป

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาค :

ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้จัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาค แบ่งออกตามภูมิภาคของประเทศเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ (17 จังหวัด) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (19 จังหวัด) ภาคกลาง ซึ่งรวมภาคตะวันออก (26 จังหวัด) และภาคใต้ (14 จังหวัด) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในภูมิภาค รวมทั้งส่วนกลางได้มีส่วนร่วมบูรณาการแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน หน้าที่ของหน่วยงาน ความต้องการของพื้นที่ รวมทั้งความต้องการผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรการวิจัยที่เชื่อมโยงอย่างบูรณาการในการพัฒนาภูมิภาคและภาคส่วนต่างๆ อันจะทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม ผลที่ได้จากการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาคทั้ง 4 ภูมิภาคได้นำมาสู่การจัดทำ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559)” ซึ่งได้มีปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อมูลที่ได้รับจากการประชุมระดมความคิดเห็นสาธารณะเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 และจากการขอรับความเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนทั่วประเทศ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากนี้ ยังได้ปรับปรุงให้สอดคล้องตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2554 โดยนับเป็นนโยบายและแผนแม่บทการวิจัยของชาติ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555 – 2559): ภาคเหนือ

ภาคเหนือครอบคลุมเขตปกครอง 17 จังหวัด จัดแบ่งเป็นภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด และภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 33 ของประเทศ ภาคเหนือตอนบนเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้ที่มีพื้นที่ถึง 47 ล้านไร่เป็นต้นกำเนิดลุ่มน้ำ ปิง วัง ยม และน่าน มีพื้นที่ 64 ล้านไร่ ให้ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยปีละ 26,013 ล้านลูกบาศก์เมตรที่มีความสำคัญต่อภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง และเป็นพื้นที่รวมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่ามากกว่า 13 เผ่าพันธุ์ ส่วนภาคเหนือตอนล่างมีความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งผลิตข้าวเนื่องจากมีที่ราบลุ่มน้ำขนาดใหญ่ มีพื้นที่เกษตรมากถึงร้อยละ 68.3 ของภาคเหนือทั้งหมด และเป็นแหล่งผลิตข้าวเป็นอันดับสองของประเทศ และภาคเหนือมีพื้นที่ติดต่อและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเชื่อมโยงสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน การค้าชายแดนของภาคเหนือเป็นการค้าเกินดุลตลอดมา มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 22.8 โดยมีพม่าเป็นประเทศคู่ค้าหลักคิดเป็นร้อยละ 74.7 รองลงมาเป็นจีนตอนใต้ ร้อยละ 15.6 นอกจากนั้นภาคเหนือยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ในอัตราที่สูงเกือบร้อยละ 10.0 ของผลิตภัณฑ์ภาค (Gross Regional Product-GRP) แต่แหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวยังกระจุกตัวอยู่เฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ถึงร้อยละ 54.0 เชียงรายร้อยละ 15.0 และพิษณุโลกร้อยละ 8.0

ภาคเหนือในปัจจุบันยังคงประสบกับปัญหาที่ต้องรอการแก้ไข ได้แก่ ปัญหาความมั่นคงในการถือครองที่ดินและขนาดที่ดินถือครองของเกษตรกรยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะเกษตรกรภาคเหนือตอนบนที่มีสัดส่วนการถือครองที่ดินเล็กที่สุดเพียง 8.8 ไร่ต่อครัวเรือน ในขณะที่ภาคเหนือตอนล่างมีสัดส่วนการถือครองที่ดินเฉลี่ย 20.7 ไร่ต่อครัวเรือน พื้นที่เกษตรกรรมของภาคเหนือตอนบนส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทานถึงร้อยละ 68 ประชาชนยังคงเรียกร้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรสำคัญคือ ดิน น้ำ และป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ภาคเหนือมีครัวเรือนที่เป็นหนี้ร้อยละ 66.7 ในปี 2551 มีหนี้สินเฉลี่ย 1.1 แสนบาทต่อครัวเรือน ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายส่งผลให้สัดส่วนคนจนของภาคเหนือยังคงสูงถึงร้อยละ 13.3 ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนคนจนของประเทศที่มีร้อยละ 8.9 ในปี 2551 และภาคเหนือกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าภาคอื่นๆ ของประเทศถึง 10 ปี ขณะที่อัตราเพิ่มประชากรมีเพียงร้อยละ 0.6 ทำให้เกิดข้อจำกัดด้านแรงงานในเชิงปริมาณในภาคอุตสาหกรรม โดยมีแรงงานอยู่ในระบบประกันสังคมเพียงร้อยละ 10.0 ของแรงงานทั้งภาค และแรงงานที่มีอยู่ยังขาดคุณภาพทางทักษะฝีมือ แรงงานในระบบส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 55.3 และภาคเหนือมีการใช้แรงงานต่างด้าวชาวพม่า มากถึงร้อยละ 96.3 ของแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนในจังหวัดภาคเหนือ 2.6 แสนคน นอกจากนั้นภาคเหนือยังมีปัญหาในเชิง

คุณภาพของระบบการศึกษา โดยเยาวชนในวัยศึกษายังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 และคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคเหนือ ยังได้มาตรฐานน้อยที่สุดรองจากภาคใต้ ด้านคุณภาพชีวิตและภาวะการเจ็บป่วยของประชากรในภาคเหนือ ภาวะความเจ็บป่วยของประชากรภาคเหนือยังคงเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 34.2 ของทั้งประเทศ และประชากรมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านโรคเอดส์สูงสุดในระดับประเทศคือ มีผู้ป่วยรายใหม่ 43.8 คนต่อประชากรแสนคน และที่สำคัญจังหวัดลำพูนมีอัตราการฆ่าตัวตายสูงสุด 18 คนต่อประชากรแสนคน และในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนบนได้รับผลกระทบจากปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองรุนแรงที่สุดในปี 2551 โดยมีผู้ป่วยถึง 86,678 ราย และภาคเหนือตอนล่างมีการเจ็บป่วยจากสารเคมีและสารกำจัดศัตรูพืชสูงสุดเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ คือ 7.4 คนต่อประชากรแสนคน ปัญหาเหล่านี้จึงนำมาซึ่งความสามารถในการรองรับการพัฒนาโดยเฉพาะการรองรับการท่องเที่ยวในหลายๆ รูปแบบที่พื้นที่ภาคเหนือมีศักยภาพ แต่ยังมีปัญหาการบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร และการปรับตัวที่ไม่ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลง

การจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555 – 2559) ของภาคเหนือ จึงกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการวิจัยไว้ คือ “ประชาชนภาคเหนือมีองค์ความรู้จากการวิจัย สร้างสรรค์ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสังคมธรรมาธิปไตย ด้วยฐานทรัพยากรชุมชนและท้องถิ่น ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสู่ความสัมพันธ์ประเทศเพื่อนบ้าน” โดยมีพันธกิจการวิจัย 5 ประการคือ 1) เพิ่มคุณค่าทรัพยากรด้วยเศรษฐกิจพอเพียงเชิงสร้างสรรค์ 2) สร้างสรรค์คุณค่าการวิจัยเป็นองค์ความรู้สู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนภาคเหนือ 3) เชื่อมโยงภูมิปัญญา และวิทยาการสมัยใหม่สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ 4) พัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมสนับสนุนการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ และ 5) พัฒนาระบบและกลไกบริหารจัดการเครือข่ายความรู้ของชุมชนและท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัยและนวัตกรรม ภาคเหนือมีเป้าประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) ใช้การวิจัยจำแนกจัดกลุ่มความสำคัญการสร้างสรรคเศรษฐกิจที่สำคัญของท้องถิ่น จังหวัด และกลุ่มจังหวัด 2) ใช้การวิจัยเป็นองค์ความรู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดวิเคราะห์สถานการณ์ลดความขัดแย้งทางสังคม 3) ใช้องค์ความรู้จากการวิจัยสร้างสรรค์นวัตกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ 4) ใช้กระบวนการวิจัยแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาการจัดการน้ำ มลภาวะทางอากาศ และการจัดการขยะชุมชน และ 5) ใช้การวิจัยเป็นฐานข้อมูลและองค์ความรู้เพื่อการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคเหนือกำหนดไว้ 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์ความรู้แก้ไขปัญหาสังคมภาคเหนือ มุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้พัฒนาบุคคลและการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม ด้วยภูมิปัญญาและวิทยาการสู่การจัดการความขัดแย้งเสริมสร้าง

ประชาธิปไตย ตลอดจนพัฒนาระบบสวัสดิการรองรับสังคมผู้สูงอายุ กำหนดกลยุทธ์การวิจัยไว้ 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การนำภูมิปัญญาและวิทยาการด้านการจัดการความมั่นคงเป็นฐานคิดสู่องค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรและชุมชน และสามารถสื่อสารสู่ชุมชนด้วยวิทยาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการจัดการของท้องถิ่น 2) ปฏิรูปและจัดระบบการศึกษาและการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาทรัพยากรชุมชนของท้องถิ่น เตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงานและสังคมผู้สูงอายุ 3) เสริมสร้างระบบสวัสดิการชุมชน ดูแลสุขภาพชุมชนด้วยการปรับองค์การให้บริการให้เหมาะสมกับคนท้องถิ่นและเชื่อมโยงศักยภาพผู้สูงอายุในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม และ 4) การจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบการคัดกรอง จำแนกบุคคลต่างด้าวกับคนไทยไร้สัญชาติ จัดระบบการใช้แรงงานต่างด้าว เฝ้าระวัง ป้องกันปัญหา รวมถึงการจัดระบบสวัสดิการแก่แรงงานต่างด้าวให้เหมาะสมตามหลักสิทธิมนุษยชน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจการค้า และการลงทุนภาคเหนือสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและอินโดจีน โดยมุ่งเน้นการนำคุณค่าความหลากหลายของทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญา วัฒนธรรมชุมชนสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นเชื่อมโยงสู่กลุ่มธุรกิจสำคัญของภาคเหนือ และเชื่อมโยงตลาดทั้งในและต่างประเทศ มีกลยุทธ์การวิจัย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) สร้างคุณค่าจากผลผลิตการเกษตรและใช้ประโยชน์จากพืชพื้นบ้าน พืชท้องถิ่น พืชอาหารจากป่าเข้าสู่อุตสาหกรรมและระบบตลาดอย่างเป็นระบบ พร้อมกับสร้างระบบสวัสดิการและประกันรายได้ให้เกษตรกร เสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดเกษตรกรรุ่นใหม่และเครือข่ายเกษตรกร 2) นำเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีสร้างเศรษฐกิจให้ท้องถิ่นภาคเหนือสู่ตลาดท่องเที่ยวสากล 3) สร้างความเข้มแข็งกลุ่มธุรกิจที่มีศักยภาพสูงในภาคเหนือ และ 4) เสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดในภูมิภาคสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและตลาดเสรีการค้าระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การวิจัยเพื่อสนับสนุนการดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มุ่งเน้นการผสมผสานวิทยาการและเทคโนโลยีเข้ากับภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อมและเพิ่มความหลากหลายของทรัพยากร ธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม มี 3 กลยุทธ์การวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยสนับสนุนการจัดการระบบนิเวศลุ่มน้ำแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการภูมิปัญญาและวิทยาการสู่การจัดการสร้างนวัตกรรมการใช้น้ำ 2) สนับสนุนการจัดการเชิงคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการต่อยอดภูมิปัญญาฐานวิทยาการสมัยใหม่ และ 3) วิจัยสนับสนุนการลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อนจากกิจกรรมและวิถีชีวิต พัฒนาอุปกรณ์การเตือนภัยและดูแลสิ่งแวดล้อมชุมชน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การวิจัยเพื่อสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาและวิทยาการสู่การพึ่งตนเอง และการจัดการพื้นที่เมือง ชนบท พื้นที่สูง และชายแดนภาคเหนือ มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการพื้นที่ให้เชื่อมโยงการพัฒนาและความเจริญเสริมสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมี 4 กลยุทธ์การวิจัย ได้แก่ 1) การสนับสนุนจัดทำแผนแม่บทและแผนบริหารเมือง พื้นที่ชนบท พื้นที่สูง และพื้นที่ชายแดนรองรับประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 2) การพัฒนาระบบขนส่งในเมือง ระหว่างเมือง และโครงข่ายสู่ประเทศเพื่อนบ้าน 3) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและเทคโนโลยีชีวภาพสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต การประหยัดพลังงาน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 4) การวิจัยสนับสนุนระบบบริหารจัดการและการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับประชาชนของท้องถิ่นเพื่อการขับเคลื่อนแผนชุมชนและการลงทุนในกิจการบริการสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบและกลไกบริหารเป็นภูมิคุ้มกันและสร้างความมั่นคงของท้องถิ่นและจังหวัดภาคเหนือ มุ่งเน้นให้ท้องถิ่นจัดระบบความรู้จากการวิจัยเพื่อการวางแผนพัฒนาและบริหารการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น มี 3 กลยุทธ์การวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารและบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการปัญหาและการพัฒนาบริการสาธารณะในท้องถิ่น 2) การวิจัยการปรับโครงสร้างการคลัง การปรับปรุงนโยบายท้องถิ่นเพื่อการลงทุนและการสื่อสารนโยบายสู่ท้องถิ่น และ 3) การวิจัยโครงสร้างการบริหารและการเสริมสร้างสมรรถนะท้องถิ่นทั้งด้านบุคลากร การจัดระบบกลไก และระบบฐานข้อมูลท้องถิ่น

ภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ และผลการประมวลความต้องการเสริมสร้างและพัฒนาภาคเหนือของภาคีเครือข่ายวิจัย ได้กำหนดประเด็นที่ควรมุ่งเน้นและเร่งด่วนของภาคเหนือขึ้นตามกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น 13 กลุ่มเรื่อง ได้แก่ 1) **การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง** มุ่งวิจัยการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสร้างความมั่นคงทางอาหาร พัฒนาอาชีพ ลดปัญหาหนี้สิน และขจัดความยากจนให้กับชุมชนภาคเหนือ 2) **ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล** มุ่งวิจัยการผลักดันยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาท้องถิ่นสู่การบริหารจัดการทรัพยากร และการเสริมสร้างความมั่นคงของชุมชนในทุกระดับและทุกพื้นที่ 3) **การปฏิรูปการศึกษา** มุ่งวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและรูปแบบการศึกษาที่เชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การจัดการการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสร้างเศรษฐกิจชุมชนโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 4) **การจัดการน้ำ** มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบเครือข่ายและโครงข่ายการจัดสรรน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ของภาคเหนือ และลดปัญหากภัยพิบัติจากน้ำในพื้นที่ภาคกลางให้มีประสิทธิภาพและประหยัดภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน 5) **การพัฒนาพลังงานทดแทน** มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาคุณภาพพลังงานชีวภาพและพลังงานทางเลือก การสร้างทางเลือกจากการปลูกพืช

พลังงาน การแปรรูปพืชพลังงาน และการใช้ไบโอเทคโนโลยีพัฒนาพลังงานระดับอุตสาหกรรมและชุมชน 6) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า มุ่งเน้น การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และเพิ่มผลผลิตการผลิตเพื่อพัฒนาศักยภาพสินค้าเกษตรที่สร้างรายได้หลักจากการส่งออกและสร้างรายได้ให้กับชุมชน รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่และการพัฒนาคุณภาพสินค้า มาตรฐานสินค้าตลอดจนความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) 7) การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ ประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์ การติดเชื้อ วิทยาการใหม่ ๆ รวมไปถึงการวิจัยด้านบุคลากรทางการแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก 8) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและการเชื่อมต่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้ใหม่ 9) เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างเทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยเฉพาะการสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มธุรกิจสำคัญของภาคเหนือ 10) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการท่องเที่ยวชุมชนและเครือข่ายชุมชน 11) สังคมผู้สูงอายุ มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ระบบและมาตรการการส่งเสริม ดูแล การจัดการ สวัสดิภาพและสวัสดิการผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมบทบาทของผู้สูงอายุในสถาบันสังคมและชุมชน รวมทั้งการนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น และการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่สังคม 12) ระบบโลจิสติกส์ มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์อย่างบูรณาการ ทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการ การพัฒนาบุคลากร และระบบบริหารจัดการขนส่งที่เหมาะสม รวมทั้งการเชื่อมโยงระบบขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาคและเครือข่ายคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ความมั่นคง ตลอดจนส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคเหนือ และ 13) การปฏิรูประบบวิจัยของภาคเหนือ มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูประบบวิจัยที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อเชื่อมโยงระบบการวิจัยของประเทศในมิติต่าง ๆ เช่นนโยบายการวิจัย งบประมาณการวิจัย ประเด็นการวิจัย สถาบันวิจัย บุคลากรวิจัย โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการวิจัย มาตรฐานการวิจัย การจัดการผลผลิตการวิจัย ฐานข้อมูลการวิจัย การเชื่อมโยงระหว่างภาคีเครือข่ายการวิจัยไปจนถึงกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย การติดตามและประเมินผล

การบริหารยุทธศาสตร์การวิจัยภาคเหนือเพื่อเป็นฐานความรู้สู่การจัดการตนเองของท้องถิ่นและจังหวัด จึงกำหนดให้มี เครือข่ายวิจัยภูมิภาคทำหน้าที่ประสาน และวิเคราะห์นโยบายจากส่วนกลาง (Top down) สู่การปฏิบัติระดับภาค ด้วยการวิเคราะห์จัดทำประเด็นการ

วิจัยเร่งด่วนจากท้องถิ่นและจังหวัด (Bottom up) โดยเริ่มตั้งแต่ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ประสานงานรวบรวมประเด็นปัญหาและความต้องการงานวิจัยเข้าสู่ ศูนย์การวิจัยระดับอำเภอ เพื่อประมวลสู่ศูนย์การวิจัยระดับจังหวัด และศูนย์การวิจัยกลุ่มจังหวัด ในส่วนของภาคเอกชนจะมีกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยโดยผ่านสภาอุตสาหกรรมและหอการค้าจังหวัดใน 17 จังหวัดภาคเหนือ โดยเน้นการสร้างนวัตกรรมด้านการเงิน การตลาด และการค้าสู่ประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคน้ำโขงและกลุ่มประเทศอินโดจีน กระบวนการดำเนินงานเป็นการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายวิจัยในทุกกระดับ และทุกขั้นตอนของการดำเนินงานรวมถึงการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลการบริหารยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคเหนือ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคกลาง

ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่สำคัญยิ่งของประเทศไทยเนื่องจากเป็นที่ตั้งของเมืองหลวง คือกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการในด้านต่างๆ อีกทั้ง ยังเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาชั้นนำทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางของการบริหารประเทศ โดยเป็นที่ตั้งของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ของรัฐและรัฐวิสาหกิจ และยังเป็นที่ตั้งของหน่วยงานต่างๆ ของภาคเอกชน ทำให้ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่ทุกฝ่ายให้ความสนใจและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อันนำมาสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคกลางและการเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ กลุ่มจังหวัดภาคกลางประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร และ 6 อนุภูมิภาค รวมทั้งสิ้น 26 จังหวัด คือ (1) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 8 จังหวัด 2 อนุภูมิภาค ได้แก่ นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี อ่างทอง สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี และชัยนาท (2) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 13 จังหวัด 3 อนุภูมิภาค ได้แก่ ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาครสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก สระแก้ว และปราจีนบุรี และ (3) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 4 จังหวัด 1 อนุภูมิภาค ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ภาคกลาง รวมทั้งกรุงเทพมหานคร เป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญอย่างสูงทางเศรษฐกิจ โดยเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของประเทศ คิดเป็นมูลค่ากว่าร้อยละ 71 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ขณะเดียวกัน กลุ่มจังหวัดภาคกลางยังมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราที่สูงมาก เฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี โดยภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่มีบทบาทการผลิตหลักทางเศรษฐกิจ คิดเป็นมูลค่าถึงร้อยละ 72 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ซึ่งภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 9.8 ต่อปี และมีการลงทุนขยายตัวเฉลี่ยกว่า 300,000 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังพบว่าแรงงานนอกภาคเกษตรที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ กว่าร้อยละ 70 เป็นแรงงานที่มีระดับการศึกษาและมีผลิตภาพแรงงานสูงกว่าภาคอื่น ๆ ด้วยนอกเหนือจากการผลิตจากภาคอุตสาหกรรมแล้ว ภาคบริการยังเป็นภาคที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคกลาง โดยในแต่ละปี ภาคกลางมีรายได้จากการท่องเที่ยวกว่า 85,000 ล้านบาท โดยเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 35,800 ล้านบาท และจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 49,200 ล้านบาท

จากการที่ภาคกลางมีความเข้มแข็งในด้านต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ การเป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศ มีความหลากหลายของการผลิตทั้งภาคเกษตร

ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ มีความหลากหลายทางชีวภาพและมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง และมีความพร้อมทางภูมิศาสตร์ซึ่งเอื้อต่อการลงทุนและการส่งออก เป็นศูนย์กลางของการรักษาพยาบาลและการดูแลสุขภาพ มีการพัฒนาด้านคมนาคมและการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทำให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงและกระจายสินค้าของภูมิภาค นอกจากนี้ ยังเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศ ซึ่งมีความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ขณะเดียวกัน ภาคกลางสามารถสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และอุตสาหกรรมเกษตร มีการรอบความร่วมมือกับต่างประเทศที่เกื้อหนุนต่อการค้า การลงทุน ในขณะที่นโยบายรัฐบาลมุ่งเน้นและสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศ รวมถึงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นและการดำเนินกิจกรรมเพื่อนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางจึงมีศักยภาพที่จะเป็นช่องทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและการค้าชายแดนสู่พม่า อินเดีย ตะวันออกกลาง และยุโรปในอนาคต และยังมีแหล่งพลังงานธรรมชาติจากประเทศเพื่อนบ้าน สามารถกระจายต่อไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคอื่นได้

แม้ว่าภาคกลางจะได้รับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในสัดส่วนสูง และมีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงกว่าภูมิภาคอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคกลางยังปรากฏให้เห็นอยู่อย่างต่อเนื่องที่สำคัญได้แก่ 1) ปัญหาด้านการพัฒนา ซึ่งจากการวิเคราะห์ภาพรวมของภาคกลาง พบว่าปัญหาด้านการพัฒนาที่สำคัญคือ ปัญหาด้านการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ การบริหารจัดการ แรงงาน และสังคม 2) ปัญหาด้านการวิจัย แม้ว่าภาคกลางจะมีศักยภาพและความพร้อมด้านการวิจัยสูงกว่าภูมิภาคอื่น ๆ แต่จากการวิเคราะห์ภาพรวมของภาคกลาง ยังพบว่าปัญหาด้านการวิจัยที่สำคัญในภาคกลาง เช่น การขาดแคลนนักวิจัยที่มีคุณภาพในแต่ละสาขา การจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยในแต่ละสาขาที่ไม่พอเพียงแก่การสร้างองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาเชิงรุก คุณภาพของผลงานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลยังมีน้อย เป็นต้น 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค จากการที่ภาคกลางเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดรวมทั้งสิ้น 26 จังหวัด อันประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร และ 3 กลุ่มจังหวัด รวม 6 อนุภูมิภาค คือ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 อนุภูมิภาค กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 3 อนุภูมิภาค และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 1 อนุภูมิภาค ซึ่งในแต่ละอนุภูมิภาคได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายย่อยและมุ่งพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง สร้างจุดร่วมบนจุดต่างที่มีความหลากหลาย โดยมีกลไกการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระบบราชการซึ่งมีความยืดหยุ่นน้อย และระบบความร่วมมือที่มีต้องอิงระบบราชการ กลุ่มจังหวัดต่างๆ มีความตื่นตัวในการรองรับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการปรับระบบการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาเครือข่ายดังกล่าวได้นำมาสู่การสร้างร่วมมือในการผลิต การตลาด

การขนส่ง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ในระดับท้องถิ่น ซึ่งยังต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะสร้างศักยภาพและสร้างความเข้มแข็งของอนุภูมิภาค โดยมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันตามความเหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของภาคกลางต่อไป

ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากภาคกลางมีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก ทั้งทางบกและทางทะเล ประกอบกับนโยบายการเมืองระหว่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เงื่อนไขและข้อจำกัดการพัฒนาต่างๆ ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในระดับภูมิภาค อีกทั้งกระแสการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียน ภูมิภาคเอเชีย-ยุโรป และบริบทของการลดอัตราภาษี (Free Trade Agreement, FTA) รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่การรวมตัวเป็นกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี พ.ศ. 2558 และการดำเนินการภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization, WTO) ดังนั้น ภาคกลางจึงมุ่งตอบสนองยุทธศาสตร์ต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดยุทธศาสตร์เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านการพัฒนาแนวเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้ทั้งสองฝั่ง ต่อเนื่องไปสู่ภูมิภาคอื่นและเป็นฐานเศรษฐกิจด่านหน้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลางนี้ ได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการวิจัยของภาคกลางขึ้น โดยพิจารณาถึงวิสัยทัศน์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้แนวทางการดำเนินการกิจด้านการวิจัยในภาคกลางนั้นมีความชัดเจนสามารถนำผลงานวิจัยและองค์ความรู้ที่ได้ไปดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค แผนปฏิบัติการของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตลอดจนความต้องการของภาคเอกชน ท้องถิ่น และชุมชน ซึ่งแต่ละกลุ่มจังหวัดได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัดไว้

เมื่อนำภาพรวมของวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดมาระดมความคิดและสร้างความเข้าใจร่วมกัน จึงนำมาสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการวิจัยของภาคกลาง เพื่อแสดงถึงสภาพด้านการวิจัยที่ภาคกลางต้องการจะเป็นในอนาคต ตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด อันสะท้อนถึงความมุ่งมั่นเกี่ยวกับทิศทางและจุดยืนที่ต้องการผลักดันให้เกิดขึ้น เป็นจุดหมายปลายทางร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

“สร้างและนำองค์ความรู้ไปสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน ให้เป็นภูมิภาคที่น่าอยู่และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ภาคกลางมีการกำหนดพันธกิจของกลุ่มจังหวัด ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นพันธกิจด้านการวิจัยที่ภาคกลางจะดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

“ศึกษาค้นคว้าวิจัยในทุกกระดับ โดยใช้ทรัพยากรร่วม พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการวิจัยในท้องถิ่น เพื่อนำความรู้มาสร้างมูลค่าเพิ่ม และเสริมคุณค่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง บนฐานความรู้อย่างแท้จริง”

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง มุ่งให้เชื่อมโยงกับ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554)” ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ รวมทั้งปัญหาและสถานการณ์ของประเทศ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลาง ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 ไว้รวม 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 28 กลยุทธ์การวิจัย โดยในแต่ละกลุ่มจังหวัดอาจมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยเฉพาะในพื้นที่ด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม จำนวน 10 กลยุทธ์ กลยุทธ์การวิจัยที่สำคัญ คือ ปฏิรูปการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน ทั้งในและนอกระบบ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น ส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่หลากหลาย ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคอุบัติใหม่ การรักษา พยาบาลการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ การพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค พัฒนาและการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร พัฒนาศักยภาพทางการกีฬา พัฒนาขีดสมรรถนะและศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และการบริหารรัฐกิจ การจัดการปัญหายาเสพติด ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาผู้มีอิทธิพล ส่งเสริมความเข้มแข็งและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ และบูรณาการการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และปฏิรูปการเมืองไทยให้มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จำนวน 9 กลยุทธ์ กลยุทธ์การวิจัยที่สำคัญ คือ สร้างมูลค่าผลผลิตทาง

การเกษตรและประมง การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและการพึ่งพาตนเองของสินค้าเกษตรและประมง พัฒนาการความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว พัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานชีวภาพและพลังงานทางเลือกอื่น ยกระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการด้านโลจิสติกส์และการขนส่งสาธารณะที่มีคุณภาพ ยกระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการขนส่งสาธารณะ เพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การเสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 กลยุทธ์ กลยุทธ์การวิจัยที่สำคัญ คือ บริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูบำรุงดิน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการและสร้างความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการน้ำของประเทศ และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติจากธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางวิทยาการและทรัพยากรบุคคล จำนวน 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์การวิจัยที่สำคัญ คือ พัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์ ทางสังคมศาสตร์และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในวิทยาการต่าง ๆ สร้างศักยภาพและความสามารถของทรัพยากรบุคคลในวิทยาการต่าง ๆ และพัฒนาและสร้างศักยภาพทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสม จำนวน 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์การวิจัยที่สำคัญ คือ พัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของประเทศ ตลอดจนการบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ และจากต่างประเทศ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ และวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อการพัฒนา ศักยภาพและความสามารถด้านการวิจัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพ

จาก 5 ยุทธศาสตร์การวิจัยดังกล่าว เมื่อพิจารณาความสำคัญของกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น โดยคำนึงถึงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้ เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การเสริมสร้างและการพัฒนาภูมิภาคโดยเร็ว จึงกำหนดกรอบกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นในช่วง พ.ศ. 2555-2559 รวม 12 กลุ่มเรื่อง ดังนี้คือ 1) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง 2) ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล 3) การปฏิรูป

การศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ 4) การจัดการทรัพยากรน้ำ 5) ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก 6) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า 7) การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ 8) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ 9) เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม 10) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว 11) สังคมผู้สูงอายุ และ 12) ระบบโลจิสติกส์

ในการบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลาง กำหนดให้มี “ระบบการบริหารการวิจัยภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาค : ภาคกลาง” (เครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคกลาง) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบริหารจัดการยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลางให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคและส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กำหนดให้มีการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคกลางให้บรรลุผลสำเร็จ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคใต้

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ.2555-2559) ของภาคใต้ เพื่อมุ่งเน้นให้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยของหน่วยงานวิจัยต่างๆ ของประเทศและใช้เป็นกรอบทิศทางในการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของบประมาณประจำปี ตามมติคณะรัฐมนตรีระหว่างปีงบประมาณ 2555-2559 โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) รวมทั้งความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่แบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

วิสัยทัศน์การวิจัยภาคใต้

“ภายในปี พ.ศ.2559 มีงานวิจัยเป็นฐานความรู้ที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ ให้มีความสมดุล สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่ โดยใช้ทุนทางทรัพยากรและเครือข่ายการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม”

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ.2555-2559) ของภาคใต้ เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัด 3 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ (กลุ่มจังหวัดฝั่งอ่าวไทย กลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามันและกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้) ควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาภูมิภาคภาคใต้และประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน ที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยยุทธศาสตร์การวิจัย(พ.ศ. 2555-2559) ของภาคใต้ จะมีความเชื่อมโยงกับทั้งนโยบายเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)และนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติในระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572) อย่างชัดเจน เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยของประเทศ มีทิศทางวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดของภาคใต้มีความชัดเจน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคใต้ เป็น 5 ยุทธศาสตร์ 15 กลยุทธ์ 50 แผนงานวิจัย โดยในแต่ละยุทธศาสตร์การวิจัยได้มีการกำหนดกลยุทธ์ แผนงานวิจัยและตัวอย่างประเด็นการวิจัยที่เป็นความต้องการในการวิจัยในภาคใต้ช่วง 5 ปี ดังนี้

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม

ภาคใต้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติและศาสนาสูง ในหลายจังหวัดของภาคใต้ยังมีจำนวนแรงงานต่างถิ่นและต่างด้าวเป็นจำนวนมาก ก่อปรกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังเกิดความรุนแรงอย่างต่อเนื่องและมีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ และเป็นเหตุกระตุ้นการพัฒนาในแทบทุกด้าน รวมทั้งการเกิดเป็นภาพลักษณ์ความไม่ปลอดภัยที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนและการท่องเที่ยวในพื้นที่อีกด้วย นอกจากนี้ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน ดังนั้นการเสริมสร้างความสมานฉันท์และความมั่นคงในพื้นที่จึงเป็นพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงต้องมุ่งเน้นการวิจัยในด้านการปฏิรูปศึกษา การเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง โดยเฉพาะการวิจัยความเข้าใจของ “คุณลักษณะเฉพาะ” ของพื้นที่ : มิติทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ คือกลยุทธ์ที่ 1 : การปฏิรูปการศึกษาทั้งในและนอกระบบที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น กลยุทธ์ที่ 2 : วิจัยเพื่อการเสริมสร้างความสมานฉันท์และบูรณาการการแก้ไขปัญหาแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ กลยุทธ์ที่ 3 : การวิจัยเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความ ไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ กลยุทธ์ที่ 4 : วิจัยเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม กลยุทธ์ที่ 5 : วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของมนุษย์ และ 18 แผนงานวิจัย คือ 1) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา 2) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่น 3) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับภาคการผลิต 4) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจและความเป็นธรรมกับชุมชนในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 5) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับแรงงานต่างถิ่นและแรงงานต่างด้าว 6) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายและกติกาดังกล่าวเพื่อความเป็นธรรมมาภิบาล 7) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับความสมานฉันท์ในพื้นที่และสร้างความเข้าใจ ความเป็นธรรมในการพัฒนาพื้นที่แบบมีส่วนร่วม 8) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ 9) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพทางเลือกของผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ 10) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกและความรู้ในกลุ่มเด็กและเยาวชน 3 จังหวัดชายแดนใต้ 11) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหายาเสพติด 12) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 13) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 14) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม 15) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

16) แผนงานวิจัยด้านสุขภาพ 17) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ 18) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ภาคใต้มีศักยภาพการผลิตหลักที่หลากหลายชนิด ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน การประมง การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง ข้าวพื้นเมือง ปศุสัตว์และไม้ผลเขตร้อนเช่น ลองกอง เงาะ มังคุด ส้มโอทุเรียน เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิตและเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของประเทศ อย่างไรก็ตาม ผลผลิตส่วนใหญ่ยังจำหน่ายในรูปแบบสินค้าปฐมภูมิที่มีมูลค่าต่ำ ฐานการผลิตขาดประสิทธิภาพในการผลิต การแปรรูปและการบริหารจัดการ ดังนั้นจึงมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและนวัตกรรมกระบวนการผลิตทางการเกษตรและการประมง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และเนื่องจากสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของภาคใต้มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ทั้งที่เป็น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ลุ่มน้ำต่าง ๆ ตลอดจนความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา ทำให้ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดในด้านการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ทั้ง 14 จังหวัดมีความหลากหลายมาก อีกประการหนึ่ง ภาคใต้มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงสองฝั่งทะเล (ฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน) และเป็นเขตความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบ IMT-GT แต่มีประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ พื้นที่มีลักษณะแคบและยาว ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง ขาดการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมระหว่างฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามันรวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคเอเชีย จึงมีเป้าประสงค์การวิจัยคือ การสร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจในการแข่งขันบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการขนส่งสินค้าทั้งด้านการเกษตรและการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงบทบาทการแข่งขันของประเทศภายใต้การเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ปัจจัยเหล่านี้ เมื่อนำมาพิจารณากำหนดเป็นกลยุทธ์และแผนงานวิจัยแล้วจะประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 : วิจัยเพื่อสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ปศุสัตว์และประมงและการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน กลยุทธ์ที่ 2 : วิจัยเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาทางการแพทย์ กลยุทธ์ที่ 3 : วิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 4 : วิจัยเพื่อยกระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการด้านโลจิสติกส์ และ 15 แผนงานวิจัย ได้แก่ 1) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับยางพารา 2) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน 3) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับอาหารฮาลาล 4) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับไม้ผล 5) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการประมง 6) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า : การแปรรูป 7) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับข้าวพื้นเมือง 8) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับสัตว์เศรษฐกิจ 9) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อเป็นอาหารเสริมสุขภาพและการแพทย์

ทางเลือก 10) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ธรรมชาติสู่การเป็นยารักษาโรค 11) แผนงานวิจัยการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์ของท้องถิ่น 12) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว 13) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการตลาดของการท่องเที่ยว 14) แผนงานวิจัยการค้าและการขนส่ง และ 15) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์กลางโลจิสติกส์สู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การอนุรักษ์ เสริมสร้าง และพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของภาคใต้มีความหลากหลายสูง ทั้งที่เป็น ภูเขา ทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน ป่าต้นน้ำ ทะเลสาบ พื้นที่น้ำจืด น้ำเค็ม น้ำกร่อย ดินเปรี้ยว ป่าพรุ แม่น้ำและลุ่มน้ำสายต่างๆ ดังนั้นจึงมีเป้าประสงค์การวิจัยคือ การพัฒนาองค์ความรู้และฐานข้อมูลความรู้แบบบูรณาการเพื่อการบริหารและการตัดสินใจทั้งในการพัฒนาและการแก้ปัญหาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ โดยท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟู การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคม รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ/ลม/แสงอาทิตย์ ภัยธรรมชาติทั้งทางบกและทะเล ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 : วิจัยเพื่อการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติธรรมชาติและป้องกัน กลยุทธ์ที่ 2 : วิจัยเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ กลยุทธ์ที่ 3 : การวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 8 แผนงานวิจัย คือ 1) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการกักเซาะชายฝั่ง 2) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับอุบัติเหตุธรรมชาติ 3) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและการใช้น้ำ 4) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ 5) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม 6) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะและการใช้ประโยชน์ 7) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน 8) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมและบุคลากรทางการวิจัย

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาของท้องถิ่นและต่อยอดองค์ความรู้พื้นฐานตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยและพัฒนาขีดความสามารถนักวิจัยของประเทศในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 : วิจัยเพื่อสร้างศักยภาพและความสามารถของทรัพยากรบุคคลทางการวิจัย กลยุทธ์ที่ 2 : วิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ และ 6 แผนงานวิจัย คือ 1) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของนักวิจัยที่สอดคล้องกับ

ศักยภาพของท้องถิ่น 2) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานักวิจัยท้องถิ่นอิสระ 3) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้ใหม่ นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์เพื่อการแข่งขัน 4) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและต่อยอดองค์ความรู้พื้นฐาน 5) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีสะอาด (Green Technology) 6) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทน (Renewable Energy)

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสมที่เข้าถึงประชาชนและประชาสังคมอย่างแพร่หลาย

เป็นยุทธศาสตร์ที่มีเป้าประสงค์คือ การพัฒนาโครงสร้าง เครือข่ายการวิจัย ระบบและกลไกการบริหารจัดการความรู้ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่ ท้องถิ่นและประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1 กลยุทธ์ คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3 แผนงานวิจัยคือ 1) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเครือข่ายในการบริหารการวิจัย 2) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับระบบการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ 3) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลเพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการวิจัย

อนึ่ง เมื่อได้พิจารณาจากยุทธศาสตร์การวิจัยทั้ง 5 ยุทธศาสตร์การวิจัย 15 กลยุทธ์การวิจัยและ 50 แผนงานวิจัย เพื่อนำมาพิจารณาจัดความสำคัญเป็นกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นโดยคำนึงถึงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้เพื่อเร่งแก้ปัญหาและนำไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนาพื้นที่โดยเร็ว สามารถพิจารณาเป็นกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นทั้งหมด 12 กลุ่มเรื่อง ได้แก่ 1) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง 2) ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล 3) ปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ 4) การจัดการทรัพยากรน้ำ 5) การพัฒนาพลังงานทดแทนและภาวะโลกร้อน 6) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า 7) การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ 8) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ 9) เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สำคัญเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรม 10) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการบริการ 11) สังคมผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส และ 12) ระบบโลจิสติกส์ (Logistics) และการส่งเสริมการค้าชายแดน

โดยสรุป ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคใต้ จะมีการดำเนินการเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ รวม 5 ยุทธศาสตร์การวิจัย 15 กลยุทธ์ 50 แผนงานวิจัย 12 กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นและตัวอย่างประเด็นการวิจัยต่าง ๆ ภายใต้การติดตาม ตรวจสอบ

และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคใต้ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจะก่อให้เกิดผลงานวิจัยที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นและมีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและในระดับชุมชนท้องถิ่นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพมากขึ้น อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความผาสุกของประชาชนและสร้างศักยภาพในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่อไป

ในการบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคใต้กำหนดให้มี “ระบบการบริหารการวิจัยภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาค :ภาคใต้” (เครือข่ายวิจัยภูมิภาค :ภาคใต้) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบริหารจัดการยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคใต้ให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคและส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคใต้ให้บรรลุผลสำเร็จ

บรรณานุกรม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ www.nesdb.go.th

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2551. วิสัยทัศน์ประเทศไทย....สู่ปี 2550. รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2551. ในวันที่ 15 สิงหาคม 2551 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี: 13 หน้า.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2552. นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554): 40 หน้า.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2551. นโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572).